ORTODOKSİA
Ahlakî ve dinî resale
Müdiri mes'ul
MELETİOS LUKAKİS
Mahal idare
FENER RUM PATRİKHANESİ

ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ

Περιοδικὸν ἠθικοθρησκευτικὸν

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΚΑΙ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ
† Ο ΧΡΙΣΤΟΥΠΟΛΕΩΣ ΜΕΛΕΤΙΟΣ

Ἔτος ΙΓ' — ΚΠολις. — Μάϊος 1938. — Τεῦχος 5.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ: — Τὸ κῦρος τῶν Ἀγγλικανικῶν χειροτονιῶν καὶ ἡ περὶ αὐτοῦ διορθοδόξου χαρακτῆρος ἀπόφασις τῶν Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν. *Μ. Ἡλιουπόλεως Γενναδίου.* — Κατὰ μεθυόντων. *Ἐπ. Ἐλαίας Ἀγαθαγγέλου.* — Ἡ Ἰόνιος Ἐκκλησία κατὰ τοὺς τελευταίους ἰδίᾳ χρόνους. *Μ Σάρδεων Γερμανοῦ.* — Ἡ Ὀρθοδοξία ἐν Πολωνίᾳ. *Ἐμμ. Φωτιάδου.* — Ἐπίσημα Ἔγγραφα. — Ἐκκλησιαστικὰ Χρονικά. — Βιβλιογραφία.

ΤΟ ΚΥΡΟΣ ΤΩΝ ΑΓΓΛΙΚΑΝΙΚΩΝ ΧΕΙΡΟΤΟΝΙΩΝ ΚΑΙ Η ΠΕΡΙ ΑΥΤΟΥ ΔΙΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΟΣ ΑΠΟΦΑΣΙΣ ΤΩΝ ΟΡΘΟΔΟΞΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ

Τὸ ζήτημα τοῦ κύρους τῶν ἀγγλικανικῶν χειροτονιῶν πολλάκις ἀπησχόλησε τὰς ὀρθοδόξους ἐκκλησίας. Αἱ ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν μεταξὺ τῆς ὀρθοδόξου καὶ τῆς ἀγγλικανικῆς ἐκκλησίας ὑπάρχουσαι σχέσεις, χαρακτῆρος ἐξωτερικῆς καὶ ἠθικῆς οὐχὶ δογματικῆς ἑνώσεως, ἐδημιούργησαν ἱκανὰ σημεῖα ἐπαφῆς μεταξὺ τῶν δύο ἐκκλησιῶν. Ἓν ἐκ τῶν θετικῶν καὶ πρακτικῶν ἀποτελεσμάτων τῆς ἐπαφῆς, τῶν σχέσεων καὶ τῆς ἀλληλογραφίας μεταξὺ Οἰκουμ. Πατριαρχείου καὶ ἀγγλικανικῆς ἐκκλησίας ἦτο καὶ ἡ ἐπὶ τῆς δευτέρας πατριαρχείας Γρηγορίου τοῦ ΣΤ' (20 Ὀκτωβρίου 1869) ληφθεῖσα ἀπόφασις κατὰ τὴν ὁποίαν οἱ Ἀγγλικανοὶ οἱ ἀποθνήσκοντες εἰς

μέρη εἰς τὰ ὁποῖα δὲν ὑπάρχουσιν ἴδια κοιμητήρια δύνανται νά ἐνταφιάζωνται εἰς τὰ νεκροταφεῖα τῶν ὀρθοδόξων. Ἡ πατριαρχικὴ ἐγκύκλιος ἐπέτρεψεν ὅπως ἐν περιπτώσει μὴ ὑπάρξεως ἱερέων τῶν ἑτεροδόξων συνοδεύωσι τὸν ἑτερόδοξον νεκρὸν ὀρθόδοξοι ἱερεῖς «ψάλλοντες τὸν τρισάγιον ὕμνον, τὸν ριη΄ ψαλμὸν ἐκ τῆς νεκρωσίμου ἀκολουθίας μετὰ τῆς ἀναγνώσεως τοῦ Ἀποστόλου καὶ τοῦ Εὐαγγελίου» ψάλλοντες δ.λ.δ. εἶδος ὀρθοδόξου νεκρωσίμου ἀκολουθίας. Καὶ τοῦτο ἕτερον σημεῖον ἐπαφῆς καὶ κοινωνίας τῆς ὀρθοδόξου ἐκκλησίας μετὰ τῆς Ἀγγλικανικῆς. Σοβαρωτέραν ὅμως σημασίαν κέκτηται ἀπὸ ἀπόψεως στενωτέρας προσεγγίσεως καὶ μελλοντικῆς δογματικῆς ἑνώσεως τὸ ζήτημα τοῦ κύρους τῶν ἀγγλικανικῶν χειροτονιῶν, ἀφ᾽ οὗ ὡς γνωστόν, ἡ ὀρθόδοξος Ἐκκλησία ἀπονέμει μυστηριακὸν χαρακτῆρα εἰς τὴν ἱερωσύνην καὶ ἐξ αὐτῆς ἐξαρτᾷ τὸ κῦρος καὶ ἄλλων μυστηρίων. Εἶναι πολὺ χαρακτηριστικὰ ἀπὸ ἀπόψεως ὀρθοδόξου τὰ ἑξῆς λόγια τοῦ Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου· «εἰ γὰρ οὐ δύναταί τις εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, ἐὰν μὴ δι᾽ ὕδατος καὶ πνεύματος ἀναγεννηθῇ, καὶ ὁ μὴ τρώγων τὴν σάρκα τοῦ Κυρίου καὶ τὸ αἷμα αὐτοῦ πίνων, ἐκβέβληται τῆς αἰωνίου ζωῆς, ***ταῦτα δὲ πάντα δι᾽ ἑτέρου μὲν οὐδενός, μόνον δὲ διὰ τῶν ἁγίων ἐκείνων ἐπιτελεῖται χειρῶν, τῶν τοῦ ἱερέως λέγω,*** πῶς ἄν τις τούτων ἐκτὸς ἢ τὸ τῆς γεέννης ἐκφυγεῖν δυνήσεται πῦρ ἢ τῶν ὑποκειμένων στεφάνων τυχεῖν ;» [1]) Μὴ λησμονῶμεν ὡσαύτως ὅτι ὁ Μέγας Βασίλειος εἰς τὴν πρώτην του κανονικὴν ἐπιστολὴν ἐξετάζων

---

[1]) Λόγος Γ΄ περὶ ἱερωσύνης Migne τόμ 48 στήλη 643. Βλέπε καὶ ἐμὸν ἔργον « Union ou Rapprochement des églises chrétiennes» Istanbul, 1920 σ. 33 καὶ σημείωσιν. Ὁ μακαρίτης καθηγητὴς τῆς Θεολογικῆς ἐν Χάλκῃ σχολῆς Π. Κομνηνὸς ἐκδόσας κατὰ τὸ 1921 φυλλάδιον περὶ τοῦ κύρους τῶν ἀγγλικανικῶν χειροτονιῶν ἐν σελίδι 16 ἀναφέρει τὸ ἀνωτέρω χωρίον τοῦ Ἰωάννου τοῦ Χρυσυστόμου, ἀλλ᾽ ἐν ὑποσημειώσει ἐκφράζει ἀπορίαν πῶς δὲν ἐχρησιμοποιήθη τὸ ἐν λόγῳ χωρίον ὑπὸ τῶν ἀσχοληθέντων περὶ τὸ ζήτημα τοῦ κύρους τῶν χειροτονιῶν τῶν ἑτεροδόξων. Φαίνεται ὅτι δὲν εἶχεν ἀναγνώσῃ τὸ προαναφερθὲν πονημάτιόν μου εἰς τὸ ὁποῖον γίνεται ἡ προσήκουσα χρῆσις καὶ ἀνάπτυξις τοῦ χρυσοστομικοῦ χωρίου.

σὺν ἄλλοις καὶ τὴν θέσιν τῶν Ἐγκρατιτῶν ἔναντι τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ παραδεχόμενος τὸ κῦρος τῆς ἐπισκοπικῆς χειροτοτονίας τῶν δύο Ἐγκρατιτῶν Ζωΐνου καὶ Σατορνίνου ἐπάγεται «ὥστε τοῖς τῷ τάγματι ἐκείνων συνημμένοις, (δλδ. τοῖς Ἐγκρατίταις) οὐκέτι δυνάμεθα διακρίνειν ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας, οἷον ***κανόνα τινὰ τῆς πρὸς αὐτοὺς κοινωνίας ἐκθέμενοι διὰ τῆς τῶν ἐπισκόπων*** παραδοχῆς» [2]). Ὥστε κατὰ τὸν Μ. Βασίλειον ἀρχὴ καὶ βάσις τῆς μετὰ τῶν ἑτεροδόξων κοινωνίας πρέπει νὰ θεωρηθῇ τὸ κῦρος τῆς ἐπισκοπικῆς καὶ καθόλου τῆς ἱερατικῆς χειροτονίας αὐτῶν. Ὁ μακαρίτης καθηγητὴς Χρ. Ἀνδροῦτσος ἐξήτασεν εἰς ἐπανειλημμένα ἄρθρα ἐν τῇ Ἐκκλησιαστικῇ Ἀληθείᾳ (1902 καὶ 1903) τὸ κῦρος τῶν ἀγγλικανικῶν χειροτονιῶν ἐξ ἐπόψεως ὀρθοδόξου. Ἐν ἀρχῇ τῆς μελέτης του ἐκείνης ἔθηκε τὸ ζήτημα τῆς ἐξετάσεως τοῦ κύρους τῶν ἀγγλικανικῶν χειροτονιῶν κατ' ἀρχὴν καὶ κατὰ τὰς ἑκάστοτε παρουσιαζομένας περιπτώσεις. Κατ' αὐτὸν «τὸ περὶ τοῦ κύρους τῶν ἀγγλικῶν χειροτονιῶν ἐξ ὀρθοδόξου ἀπόψεως ἐρώτημα δύναται νὰ τύχῃ ἀπαντήσεως, ***οὐχὶ κατ' ἀρχὴν καὶ γενικῶς ἀλλὰ ἐφ' ὅσον πρόκειται περὶ προσελεύσεως ἄγγλων κληρικῶν*** εἰς τοὺς κόλπους τῆς Ὀρθοδοξίας» [3]). Ἐν τούτοις ἀρκεταὶ ἐκ τῶν ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν ἀπεφάνθησαν ἤδη κατ' ἀρχὴν περὶ τοῦ κύρους τῶν ἀγγλικανικῶν χειροτονιῶν. Ἡ τοιαύτη ἀπόφανσις, προκειμένου περὶ ζητήματος τόσον σοβαροῦ ἀπὸ ἀπόψεως δογματικῶν συνεπειῶν ἐν περιπτώσει πρακτικῆς ἐφαρμογῆς, καὶ ἐὰν ἔτι ὅλαι αἱ ὀρθόδοξοι Ἐκκλησίαι μονομερῶς καὶ ἄνευ κοινῆς ἐν συνολικῇ συσκέψει ἀποφάσεως ἀποφανθῶσι δύναται νὰ ἔχῃ τὸ κῦρος οἷον ἔχουσι αἱ περὶ τοῦ τρόπου τῆς προσελεύσεως αἱρετικῶν καὶ σχισματικῶν εἰς τὴν ὀρθόδοξον ἐκκλησίαν ἀποφάσεις τῶν συνόδων ὡς π.χ. αἱ τῆς δευτέρας οἰκουμενικῆς καὶ ἄλλων; Ἐν πρώτοις πρέπει νὰ τονισθῇ

[2]) Σύνταγμα Κανόνων Ράλλη καὶ Ποτλῆ Δ' σ. 92.

[3]) «Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια ΚΒ. σελ. 505

τοῦτο, ὅτι αἱ περὶ τοῦ κύρους π. δ. χ. τοῦ βαπτίσματος τῶν ἑτεροδόξων ἀποφάσεις τῶν συνόδων δὲν ἦσαν φύσεως τοιαύτης ὥστε νὰ δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι προηγήθησαν διαπραγματεύσεις συμφωνίας καὶ ἑνώσεως μετὰ τῆς Α ἢ Β μὴ ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ ἐλήφθησαν αἱ σχετικαὶ ἀποφάσεις. Ἡ ὀρθόδοξος Ἐκκλησία ἐγνώριζε μόνον προσελεύσεις κεχωρισμένων, ἀπεσπασμένων ἀπὸ τῆς μιᾶς καὶ καθολικῆς ἐκκλησίας, οὐχὶ δὲ ἄλλας ἐκκλησίας. Κατὰ ταῦτα ἡ σημερινὴ θέσις τῶν παρομοίου φύσεως ζητημάτων δὲν πρέπει νὰ ἐξομοιωθῇ καθ' ὅλα πρὸς τὴν θέσιν ἐν ᾗ τὰ ζητήματα ταῦτα ἐτίθεντο καὶ ἐξητάζοντο κατὰ τὴν ἀρχαιότητα. Προηγοῦντο καθαιρέσεις, ἀναθεματισμοί, ἀφορισμοὶ ἀτομικοὶ καὶ συνολικοὶ ἐκ μέρους τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας· ἐδημιουργοῦντο ὅροι καὶ συνθῆκαι εἰς τὰς τοιαύτας σχέσεις καὶ τὴν συμπεριφορὰν μεταξὺ διαφόρων χριστιανικῶν ὁμάδων διάφοροι τῶν σημερινῶν. Ἐν πάσῃ ὅμως περιπτώσει ἡ ὀρθόδοξος Ἐκκλησία ἀναγνωρίζουσα ἐπὶ παραδείγματι τὸ κῦρος τοῦ βαπτίσματος τῶν Α αἱρετικῶν παρεδέχετο πεδίον χάριτος ἐν τῷ ἐκκλησιαστικῷ συστήματι εἰς τὸ ὁποῖον ἀνῆκεν ὁ προσερχόμενος εἰς τοὺς κόλπους τῆς Ὀρθοδοξίας. Ἀπεφαίνετο συνήθως συνοδικῶς ἡ ἀρχαία Ἐκκλησία ἐπὶ ζητημάτων ἀφορώντων τὸ κῦρος τῶν μυστηρίων καὶ δὴ τοῦ βαπτίσματος, τῆς θείας εὐχαριστίας καὶ τοῦ τῆς ἱερωσύνης, ὀργάνου καὶ ποιητικοῦ αἰτίου τῶν ἄλλων δύο ὡς ἐγνωμάτευσεν ὁ ἱερὸς Χρυσόστομος. Προκειμένου λοιπὸν σήμερον περὶ ἀναγνωρίσεως τοῦ κύρους τῶν χειροτονιῶν μιᾶς μεγάλης χριστιανικῆς ὁμάδος ἀποσπασθείσης πρὸ αἰώνων ἀπὸ τῆς ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας, πρέπει νὰ ἀρκεσθῶμεν εἰς τὰς μονομερεῖς καὶ ἄνευ κοινῆς συνεννοήσεως ἀποφάνσεις τῶν ἐπὶ μέρους ἐκκλησιῶν; Ἀδιστάκτως φρονῶ ὄχι. Πρέπει τὸ ταχύτερον νὰ διενεργηθῇ μία κοινὴ σύσκεψις ἐξ ἀντιπροσώπων ὅλων τῶν ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν κατὰ τὴν ὁποίαν νὰ συζητηθῇ τὸ ζήτημα τοῦ κύρους τῶν ἀγγλικανικῶν χειροτονιῶν

ὄχι μόνον ἀπὸ ἀπόψεως οὐσιαστικῆς ἀλλὰ καὶ ἀπὸ ἀπόψεως τοῦ τρόπου καθ' ὃν πρέπει νὰ ἀποφανθῇ ὁλόκληρος ἡ ὀρθόδοξος Ἐκκλησία ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου τοῦ σοβαρωτάτου τόσον δι' ἡμᾶς τοὺς ὀρθοδόξους ὅσον καὶ διὰ τοὺς Ἀγγλικανούς.

† Ο ΗΛΙΟΥΠΟΛΕΩΣ ΓΕΝΝΑΔΙΟΣ

ΠΑΤΕΡΙΚΑΙ ΣΕΛΙΔΕΣ

ΚΑΤΑ ΜΕΘΥΟΝΤΩΝ

Ὅπως ὁ Μ. Βασίλειος ὡρμήθη νὰ ὁμιλήσῃ ἐναντίον τῶν ὀργιζομένων συνεπείᾳ ἐπιθέσεως, τὴν ὁποίαν ὑπέστη ὁ ἴδιος ἐκ μέρους ὀργίλου τινὸς ἀνθρώπου, τοιουτοτρόπως καὶ τὸν θαυμάσιον κατὰ μεθυόντων λόγον του ἐξεφώνησε μετὰ τὸν ἑορτασμὸν τῆς Ἀναστάσεως λαβὼν ἀφορμὴν ἀπὸ τὰς διασκεδάσεις, τὰ φαγοπότια καὶ τοὺς ἀσέμνους χορούς. Γυναῖκες ἀκόλαστοι, αἱ ὁποῖαι διὰ τὴν ἀνάμνησιν τοῦ κοσμοσωτηρίου γεγονότος τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου ἔπρεπε νὰ φιλοσοφοῦν ἐντὸς τῆς οἰκίας των συλλογιζόμεναι τὰς σάλπιγγας τῆς μελλούσης ἀναστάσεως τῶν νεκρῶν, τὴν μέλλουσαν κρίσιν καὶ ἀνταπόδοσιν ἑκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ καὶ ἐξαλείφουσαι μὲ τὸ πλύσιμον τῶν δακρύων τὰ προημαρτημένα νὰ καθαρίσουν ἑαυτὰς καὶ νὰ ἑτοιμασθοῦν δεόντως εἰς τὴν ὑποδοχὴν τοῦ Χριστοῦ, ἀντὶ εἰς εὐγενεῖς ἀσχολίας νὰ καταγίνωνται, αὐταὶ πᾶν τοὐναντίον, ἔρριψαν κάτω τὰ καλύμματα τῆς κεφαλῆς, ἀπεχαιρέτησαν τὴν αἰδῶ καὶ τὴν εὐσχημοσύνην, ἀναισχύντως περιεφρόνησαν τὴν παρουσίαν ἀρρένων «σοβοῦσαι τὰς κόμας, σύρουσαι τοὺς χιτῶνας καὶ τοῖς ποσὶν ἅμα παίζουσαι, ὀφθαλμῷ ἀσελγεῖ, γέλωτι ἐγκεχυμένῳ πρὸς ὄρχησιν ἐκμανεῖσαι, πᾶσαν νέων ἀκολασίαν ἐφ' ἑαυτὰς προσκαλούμεναι, χοροὺς συστησάμεναι...ἐμίαναν μὲν τὸν ἀέρα τοῖς ᾄσμασι τοῖς πορνικοῖς, ἐμίαναν δὲ τὴν γῆν τοῖς ἀκαθάρτοις ποσὶν ἣν ἐν ταῖς ὀρχήσεσι κατεκρότησαν, θέατρον ἑαυταῖς νεανίσκων ὄχλον περιστησάμεναι, σοβάδες ὄντως καὶ παράφοροι ἀληθῶς, μανίας οὐδεμίαν ὑπερβολὴν ἀπολείπουσαι.»

Κατὰ τὸν Θουκιδίδην ἡ καλλίτερη γυναῖκα εἶναι ἐκείνη περὶ τῆς ὁποίας γίνεται ὁ ὀλιγώτερος λόγος μεταξὺ τῶν ἀνδρῶν. Ἡ ἀντίληψις αὐτὴ εἶναι σχεδὸν χριστιανικὴ ἐὰν λάβωμεν ὑπ' ὄψιν τὰς γνώμας τοῦ Ἀποστόλου Παύλου περὶ τοῦ ὅτι αἱ γυναῖκες πρέπει εἰς τὴν δημοσίᾳ ἐμφάνισίν των

νὰ εἶναι κεκαλυμμέναι ὡς εὑρισκόμεναι ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τοῦ πατρὸς ἢ τοῦ ἀνδρός των καὶ ὅτι ὀφείλουν νὰ τηροῦν σιωπὴν ἐν τῷ ναῷ καὶ μόνον ἐν τῷ οἴκῳ ὀλίγα νὰ ὁμιλοῦν ἐρωτῶσαι τοὺς κυρίους των ἐὰν ἔχουν ἀπορίας καί ὅτι ἡ φιλαρέσκεια τῆς γυναικὸς πρέπει νὰ ἔχῃ ὑπόψιν μόνον τὸν ἄνδρα της, ὅτι κεφαλὴ τῆς γυναικὸς εἶναι ὁ ἀνὴρ ὅπως κεφαλὴ τοῦ ἀνδρὸς ὁ Χριστὸς καὶ τοῦ Χριστοῦ ὁ Θεός, ὅτι «αἰσχρὸν γυναικὶ τὸ κείρασθαι ἢ ξυρᾶσθαι» ὅτι καθὼς καὶ ἡ φύσις διδάσκει, ἡ μακρὰ κόμη εἶναι φυσικόν κάλυμμα καὶ στόλισμα τῆς κεφαλῆς δεδομένη ἀντὶ περιβολαίου καὶ περιποιοῦσα δόξαν εἰς τὸ ὡραῖον φῦλον ἀτιμίαν δὲ τοὐναντίον εἰς τὸν ἄνδρα, ὁ ὁποῖος γεννᾶται διὰ τῆς γυναικὸς ἐκ τοῦ ἀνδρός καὶ ὀφείλει νὰ γνωρίζῃ ὅτι ἀπὸ τὴν ἡμέραν τοῦ γάμου του δὲν εἶναι πλέον κύριος ἁπλῶς τοῦ ἑαυτοῦ του οὔτε τοῦ ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τῆς συζύγου σώματός του. Αἱ ἰδέαι αὐταὶ εἶναι ἰδέαι ἐπικρατοῦσαι εἰς κάθε μὴ διεφθαρμένην οἰκογένειαν καὶ κοινωνίαν καὶ ἐπὶ τῇ βάσει αὐτῶν δικαιοῦται νὰ κρίνῃ τις τὸν πολιτισμόν ἢ τὸν βαθμὸν τῆς βαρβαρότητος. Ἐὰν ἀνατραποῦν οἱ φυσικοὶ νόμοι τότε ἴσως νὰ ἀνατραποῦν καὶ οἱ νόμοι καὶ κανόνες τῆς ἠθικῆς, διὰ τῆς ὁποίας καὶ μόνης εἶναι δυνατὸν νὰ συγκρατηθῇ ἡ ζωὴ καὶ ἡ τιμὴ τῆς οἰκογενείας μέσα εἰς τὴν ὁποίαν ἡ γυναῖκα εἶναι εἶδος ἑστιάδος θεᾶς τῆς κατ' οἶκον ἐκκλησίας.

Φανταζόμεθα λοιπὸν τὴν λύπην τοῦ κατ' ἐξοχὴν αὐστηροῦ Ἐπισκόπου τῆς Καισαρείας Βασιλείου ὅταν εἶδε τὸν ἐλεεινὸν ἐκεῖνον ἑορτασμὸν τοῦ Πάσχα, κατόπιν τόσης νηστείας καὶ προηγηθείσης διδασκαλίας. Καὶ πῶς ὑμᾶς -- ἐρωτᾷ — ἡ Πεντηκοστὴ ὑποδέξεται, οὕτω τοῦ Πάσχα καθυβρισθέντος; Ἀπηλπίσθη πρὸς στιγμὴν καὶ ἐδίσταζε νὰ ὁμιλήσῃ ἀνωφελεῖς ἐξ ὑπαιτιότητος τῶν ἀκροατῶν λόγους, ὅπως ὁ γεωργός ὁ ἀποφεύγων εἰς χωράφιον ἀποδειχθὲν ἄκαρπον νὰ ρίψῃ πάλιν νέον σπόρον. Καὶ θὰ ἐσιώπα, ἐὰν δὲν ἐφοβεῖτο τὸ πάθημα τοῦ σιωπήσαντος Ἱερεμία, ἐὰν δὲν ἐκυριάρχει τῆς δικαίας ὀργῆς καὶ εὐλόγου ἀπογοητεύσεως ἡ ἀντίληψις τῶν καθηκόντων τοῦ πνευματικοῦ ἰατροῦ ὀφείλοντος διδακτικοῦ εἶναι. Ὡς ἰατρὸς — ἦτο δὲ ἄριστος ψυχῶν τε καὶ σωμάτων — ἔκαμε τὴν διάγνωσιν τῶν αἰτίων τῆς νόσου καὶ ἔθεσε τὸ καυτήριον τοῦ λόγου διὰ νὰ ἐπιφέρῃ τὴν θεραπείαν τοῦ κακοῦ. Παρετήρησεν ὅτι αἴτιον τῶν παρεκτροπῶν ἐκείνων ὑπῆρξεν ***ἡ μέθη***, ἡ ὑπέρμετρος χρῆσις οἴνου, ἄνευ τοῦ ὁποίου οὔτε ἡ κεφαλὴ θὰ ἐζαλίζετο οὔτε τὰ μαλλιὰ θὰ ἐλύοντο ἀσέμνως, οὔτε ἡ μνήμη θὰ ἐλησμόνει τὰ λόγια Κυρίου, οὔτε τὰ ὦτα θὰ ἐκωφαίνοντο καὶ θὰ ἐβόϊζαν, οὔτε τὰ πόδια θὰ ἐμόλυναν ἡγιασμένους τόπους μαρτύρων οὔτε αἱ κυρίαι θὰ μετεβάλλοντο εἰς μαινάδας, οὔτε οἱ κύριοι εἰς κτήνη, ἐπειδὴ αἱ μὲν ἀπειρόγαμοι κόραι ἐπανῆλθον «τὴν παρθενίαν μὴ ἔχουσαι, αἱ

δὲ ἐν τῷ ζυγῷ τοῦ γάμου κατεχόμεναι τὴν σωφροσύνην τοῖς ἀνδράσιν οὐκ ἐπανήγαγον.»

Δυστυχεῖς καὶ ἀξιοδάκρυτοι εἶναι οἱ μέθυσοι. Χάνοντες κάθε ἀνθρωπισμόν συγχέουν καὶ αὐτὰ τὰ γένη καὶ ἀποκτηνώνονται πρὸς πᾶσαν ἀκαθαρσίαν καὶ ἀσχήμονα συμπλοκὴν καὶ ἡδονὴν ἐν πάσῃ ὥρᾳ καὶ ἐν παντὶ καιρῷ. Ἔχουν κάθε καιρὸν πρὸς ἀκολασίαν εἰς τὴν ἐξημμένην διάθεσίν των καὶ καιρὸν μόνον δὲν ἔχουν «ἀνανεῦσαι πρὸς οὐρανὸν καὶ τὰ ἐν αὐτῷ κάλλη καταμαθεῖν καὶ πᾶσαν τὴν ἐν τοῖς οὖσι διακόσμησιν ἐπισκέψασθαι, ὥστε ἐκ τῆς τούτων εὐταξίας τὸν Δημιουργὸν ἐννοῆσαι!» Τί ρυθμὸν καὶ εὐταξίαν τῆς οὐρανίου κινήσεως θὰ προσέξουν καὶ θὰ μελετήσουν ἄνθρωποι, οἱ ὁποῖοι ἔχασαν τὸν ρυθμὸν τοῦ βαδίσματος καὶ τρέμουν χέρια καὶ πόδια ἀπὸ τὴν καθημερινὴν χρῆσιν τοῦ ἀλκοόλ; Εἶναι παραμόρφωσις ἀνθρώπου, εἶναι ἅρμα νεοζευγμένων πώλων χωρὶς ἡνίοχον, εἶναι πλοῖον ἀκυβέρνητον εἰκῇ καὶ ὡς ἔτυχε φερόμενον τῇδε κακεῖσε ὑπὸ τῶν κυμάτων. Αἱ αἰσθήσεις ἐξεφυλίσθησαν καὶ παρεκτρέπονται. Παραβλέπουν καὶ παρακούουν, βλέπουν ἄλλ' ἀντ' ἄλλων οἱ μεθυσμένοι, πηδοῦν σκιὰς ἐκλαμβάνοντες αὐτὰς ὡς χανδάκια, δὲν ἀναγνωρίζουν τοὺς γνωστούς των, παραγνωρίζουν τοὺς ξένους καὶ τοὺς ὁμιλοῦν ὡς οἰκείους, φέρουν εἰς τὰ ὦτα βοὴν κυμαινομένης θαλάσσης, ἡ γῆ τοῖς φαίνεται ὀξεῖα ἢ βαρεῖα, περισπῶνται ἀπὸ ἀορίστους τιναγμούς, οἱ ἄνθρωποι γίνονται δένδρα περιπατοῦντα, τὰ βουνὰ καὶ τὰ ὄρη περιτρέχουν κυκλοτερῶς. Οἱ μεθυσμένοι ἀντελήφθησαν τὴν κίνησιν τῆς γῆς πολὺ πρὸ τῶν ἐπιστημονικῶν ἀστρονομικῶν ἀνακαλύψεων!

Οἱ μεθύοντες, ἄλλοτε μὲν εἶναι θρασεῖς καὶ ἀπτόητοι, ἄλλοτε δὲ περίφοβοι καὶ δειλοί. Κατακοιμῶνται βαρέως καὶ ὁ ὕπνος αὐτῶν εἶναι τῷ ὄντι γείτων τοῦ θανάτου, αἱ δὲ ἐγρηγόρσεις των ἀναισθητότεραι τῶν ὕπνων, διότι «*ἐνύπνιον αὐτοῖς ἐστιν ὁ βίος*» ἐνῶ δὲ εἶναι ἐπὶ τῇ ὑποθέσει γυμνοὶ καὶ ἀνυπόδητοι καὶ δὲν ἔχουν τί νὰ φάγουν αὔριον, διὰ τῆς ζαλισμένης φαντασίας των εἶναι βασιλεῖς μεγάλοι καὶ στρατηγοὶ καὶ οἰκοδόμοι πόλεων καὶ γενναῖοι διανομεῖς χρημάτων! Ἄλλοι δὲ πάλιν παθαίνουν τὰ ἀντίθετα, ἀπελπίζονται, μελαγχολοῦν, ὀδυνῶνται, κλαίουν, φοβοῦνται, πτοοῦνται πολὺ εὔκολα. Πελιδνοί οἱ ὀφθαλμοί, ὠχρὰ ἡ ἐπιφάνεια, ἡ γλῶσσα παρειμένη, ἡ φωνὴ ἀσαφής, οἱ πόδες ἀκροσφαλεῖς ὅπως τῶν νηπίων παίδων, αἱ ἐκκρίσεις δὲ τῶν περιττωμάτων αὐτόματοι «ὥσπερ ἀπὸ ἀψύχων ρέουσαι, ἐλεεινότεροι τῶν ἐν πελάγει χειμαζομένων, οὓς ἄλλα ἐξ ἄλλων διαδεχόμενα καὶ ἐπιβαπτίζοντα κύματα ἀναφέρειν οὐκ ἐπιτρέπει τοῦ κλύδωνος, οὕτω δὴ καὶ τούτων αἱ ψυχαὶ ὑποβρύχιοι φέρονται βεβαπτισμέναι τῷ οἴνῳ. Διόπερ ὡς τὰ χειμαζόμενα πλοῖα ἐπειδὰν ὑπέραντλα γένηται, ἀναγκαίως τῇ ἐκβολῇ τοῦ φόρτου κουφίζεται, οὕτω καὶ τούτοις

ἀναγκαῖαι τῶν βαρυνόντων αἱ ἀποθέσεις. Ἐμοῦντες γὰρ καὶ ἀποβλύζοντες μόλις ἐλευθεροῦνται τοῦ βάρους.» Δεσμεύονται οἱ πόδες, δεσμεύονται αἱ χεῖρες ὑπὸ τῶν ρευμάτων τῆς μέθης, ὅταν δὲ αἱ μήνιγγες τοῦ ἐγκεφάλου ἔλθουν εἰς πλήρη ἐπαφὴν μὲ τοὺς ἀτμοὺς τοῦ οἰνοπνεύματος, ἀρχίζει ἀφόρητος κεφαλαλγία καὶ ἡ κεφαλὴ μὴ δυναμένη νὰ κρατηθῇ ὀρθία ἐπὶ τῶν ὤμων καταπίπτει ἐντεῦθεν κακεῖθεν ὀλισθαίνουσα ἐπὶ τῆς σπονδυλικῆς στήλης. Ὁμιλοῦμεν διὰ νὰ δείξωμεν τὸ μέγεθος τοῦ κακοῦ, καὶ νὰ προφυλάξωμεν τοὺς ἀμολύντους τοῦ πάθους τῆς μέθης, διότι γνωρίζομεν ὅτι εἶναι ὅλως ἀνωφελὲς νὰ ὁμιλήσῃ τις συμβουλεύων τοὺς οἰνοπλήκτους οἵτινες διαρκῶς καρηβαροῦσι, νυστάζουσι, χασμῶνται, ἀχλὺν βλέπουσι, ναυτιῶσι. Πῶς οἱ ἐν τοιαύτῃ καταστάσει θὰ ἀκούσουν καὶ θὰ ὠφεληθοῦν ἀπὸ τὸν διδάσκοντα Μὴ μεθύσκεσθε οἴνῳ ἐν ᾧ ἐστὶν ἀσωτία καὶ ὅτι Μέθυσοι βασιλείαν Θεοῦ οὐ κληρονομήσουσι καὶ ὅτι Ἀκόλαστον οἶνος καὶ ὑβριστικὸν μέθη;

Ἡ μέθη εἶναι **αὐτοπροαίρετος** εἰσαγωγὴ τοῦ δαίμονος εἰς τὰς ψυχάς, ἡ μέθη εἶναι μήτηρ κακίας καὶ ἔχθρα πάσης ἀρετῆς, ἄγνοια δικαιοσύνης, ἀναίρεσις τῆς φρονήσεως. Ἡ μέθη εἶναι ὄλεθρος τῆς λογικῆς, **καταστροφὴ τῆς ὑγείας** καὶ τῆς δυνάμεως, γῆρας πρόωρον, ὀλιγοχρόνιος θάνατος. Οἱ μεθύοντες εἶναι εἴδωλα τῶν ἐθνῶν, διότι ὅπως ἐκεῖνα ὀφθαλμοὺς ἔχοντες δὲν βλέπουσι, ὦτα ἔχουσι καὶ δὲν ἀκούουν, αἱ χεῖρες των παρέλυσαν, οἱ πόδες ἀπενεκρώθησαν. Πολλάκις εἰς τὸν δρόμον βλέπομεν θέαμα ἐλεεινόν! Ἀνὴρ εἰς τὴν ἀκμὴν τῆς ἡλικίας του μὲ σφριγῶσαν ὑγείαν, μὴ δυνάμενος νὰ σταθῇ ὄρθιος μήτε νὰ κάμῃ χρῆσιν τῶν ποδῶν του διὰ νὰ περιπατήσῃ, νὰ μεταφέρεται εἰς τὴν οἰκίαν του ἐπὶ φορείου. Ἀνὴρ ὁ ὁποῖος ἔπρεπε νὰ εἶναι φοβερὸς εἰς τοὺς ἐχθρούς, αὐτὸς νὰ δίδῃ ἀφορμὴν γέλωτος εἰς τὰ χαμίνια τοῦ δρόμου, σκοτωμένος χωρὶς νὰ ὑπάρχῃ ὅπλον καὶ ἐχθρός! Ἀνὴρ ὁπλίτης εἰς τὸ ἄνθος τῆς ἡλικίας του, νὰ γίνεται παρανάλωμα τοῦ οἴνου καὶ νὰ πάσχῃ ὅσα οἱ ἐχθροὶ εὔχονται καὶ θέλουν!

Ἕως πότε ὁ οἶνος καὶ ἡ μέθη; Ἕως πότε ἡ κραιπάλη καὶ αἱ ἀηδεῖς ὀσμαὶ τοῦ διεφθαρμένου καὶ διαφθείροντος οἴνου; Ἕως πότε ἄνθρωπε θὰ εἶσαι βόρβορος ἀναμεμιγμένος μὲ τὸν οἶνον, συγκατασηπόμενος μὲ αὐτὸν καὶ ἀποπνέων ὀσμάς, ὅπως τὰ ἀχρηστότατα τῶν ἀγγείων; ***Οὐαὶ οἱ ἐγειρόμενοι τὸ πρωῒ καὶ τὰ σίκερα διώκοντες, οἱ μένοντες τὸ ὀψέ· ὁ γὰρ οἶνος αὐτοὺς συγκαύσει· μετὰ γὰρ κιθάρας καὶ αὐλῶν τὸν οἶνον πίνουσι, τὰ δὲ ἔργα Κυρίου οὐκ ἐμβλέπουσι, καὶ τὰ ἔργα τῶν χειρῶν αὐτοῦ οὐ κατανοοῦσι.*** Δὲν δύνανται οἱ ὀφθαλμοί των νὰ ἀτενίσουν πρὸς τὰ ἄνω, νὰ καταμάθουν τὸ κάλλος τοῦ οὐρανοῦ, νὰ μελετήσουν τὴν τάξιν καὶ ἁρμονίαν τῆς φύσεως καὶ ἐκ τῆς εὐταξίας τῶν ὄντων νὰ ἐννοήσουν τὴν σοφίαν τοῦ Δημιουργοῦ. Ἀντὶ εὐγενοῦς μελέτης συμπόσια καθημερινά, ὅπου εἰσέρχονται ἄνθρωποι καὶ φεύγουν κτήνη,

ποικίλοι τάπητες, ἄνθινα παραπετάσματα «σπουδή τε καὶ ἐπιμέλεια εἰς τὴν τῶν ἐκπωμάτων παρασκευήν» ψυκτῆρες καὶ κρατῆρες καὶ φιάλαι καὶ συμποσίαρχοι καὶ ἀρχιοινοχόοι καὶ ἀρχιτρίκλινοι καὶ **τάξις τραπέζης καὶ ὑπηρετῶν ἐν ἀταξίᾳ κυρίων ἀγνοούντων τὴν εἰς ὑγρὰ καὶ στερεὰ περιεκτικότητα τοῦ στομάχου** καὶ στέφανοι καὶ ἄνθη καὶ μύρα καὶ εὐώδεις ἀναθυμιάσεις καὶ ἅμιλλα **ποῖος ποῖον νὰ ὑπερβάλῃ εἰς τὴν μέθην, κατὰ τὴν ὁποίαν ἀγωνοθέτης εἶναι ὁ διάβολος καὶ ἔπαθλον τῆς νίκης ἡ ἁμαρτία. Οἱ ἡττημένοι μεθύουν, οἱ νικῶντες μεθύουν, οἱ ὑπηρέται περιγελοῦν....**

† Ο ΕΛΑΙΑΣ ΑΓΑΘΑΓΓΕΛΟΣ

Η ΙΟΝΙΟΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΚΑΤΑ ΤΟΥΣ ΤΕΛΕΥΤΑΙΟΥΣ ΙΔΙΑι ΑΙΩΝΑΣ

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου)

Πατριαρχικὸν καὶ Συνοδικὸν Διατακτήριον Γράμμα Ἀνθίμου Γ' 9).

† *Ἄνθιμος ἐλέῳ Θεοῦ κλπ.*

Ἡ ἐκ τῆς ἀκενώτου πηγῆς τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας προχεομένη δαψιλῶς τοῦ πνεύματος χάρις, ἡ τῶν πιστῶν ἀρδεύουσα τὰς ψυχὰς καὶ τὴν σωτήριον αὐτῆς ἀποτελοῦσα καρποφορίαν, ἐξαίρετον προνοίας δεῖγμα παρέχεται τὴν ἀρχιερατικὴν ἀποκατάστασιν καταλλήλων προσώπων καὶ ἐν ταῖς κατὰ μέρος παροικίαις, αἵ τὸ ἀνῆκον σέβας ἐξ ἀρχῆς ἀπονέμουσι τοῖς γεραροῖς τοῦ καθ' ἡμᾶς ἁγιωτάτου Πατριαρχικοῦ Ἀποστολικοῦ καὶ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου πρεσβείοις. Οὐδὲν γὰρ τῶν ἀγαθῶν ποιμένων ταῖς χριστιανικαῖς πολιτείαις λυσιτελέστερον οὓς καὶ φῶς καὶ ἅλας ὁ Κύριος ἡμῶν ἐν εὐαγγελίοις κατονομάζει, ὡς φωτίζειν ὀφείλοντας καὶ χειραγωγεῖν τοὺς ὑπὸ τὴν αὐτῶν προστασίαν εἰς τὰ σωτηριώδη, καὶ ἅλατι θείας γνώσεως ἀρτύειν καὶ καταρτίζειν εἰς τὰ πρὸς Θεὸν ὅσια καὶ τὰ πρὸς ἀνθρώπους δίκαια, καὶ τὴν ὄντως αὐτοῖς εὐδαιμονίαν ἐνεργάζεσθαι διὰ τῆς ὑγιοῦς αὐτῶν πνευματικῆς διδασκαλίας.

---

9) *Κωδ.* Πατρ. Ἀρχ. ΙΔ' 30.

Τοσαύτης τοίνυν οὔσης τῆς ἐκκλησιαστικῆς περὶ ταῦτα προνοίας καὶ ἐπὶ τοσοῦτον ἀπαιτουμένης τῆς τῶν εὐαγγελικῶν ποιμένων προστασίας, ἐπειδὴ αἱ κατὰ τὴν Ἰονικὴν Ἑπτάνησον ἁγιώταται ἐκκλησίαι, ἡ τῆς Κερκύρας, ἡ τῆς Κεφαληνίας καὶ Ζακύνθου, ἡ τῆς Λευκάδος καὶ Ἁγίας Μαύρας, καὶ ἡ τῶν Κυθήρων, χηρεύουσαι ἐναπελείφθησαν πρὸ πολλοῦ, ἅτε τῶν ἐν αὐταῖς ἀρχιερατευόντων τῆς ἀμείνονος τυχόντων λήξεως, τέως μὲν διὰ τοποτηρητῶν, ἐπιτοπίως ἐκλελεγμένων, οὕτω τῆς χρείας τότε καλούσης διά τινας αἰτίας πολιτικάς, διεξήγοντο, ἐσχάτως δὲ ἀξιαγάστου θεοφιλοῦς προθέσεως γενομένης ἐπὶ νομίμων καὶ κανονικῶν διαδόχων ἐκλογῇ, ὁ εὐαγὴς τῶν θεοφυλάκτων αὐτῶν νήσων κλῆρος καὶ οἱ λόγον περὶ τὰ τοιαῦτα κατὰ τόπον ἔχοντες διεπράξαντο τὴν ἐκλογὴν συνῳδὰ τοῖς ἐπικρατοῦσιν ἐκεῖ ἀνέκαθεν ἐθίμοις, καὶ διὰ τῆς ἐξοχωτάτης ἐνταῦθα Ἀγγλικῆς Πρεσβείας προσδραμόντες τῇ καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ, τῇ τῶν πνευματικῶν χαρισμάτων ἀνεξαντλήτῳ πηγῇ, εὐσεβοφρόνως ἐξῃτήσαντο τὰς κανονικὰς ἐκδόσεις τῶν χειροτονιῶν καὶ μεταθέσεων τῶν ἐκλεγέντων προσώπων, ὑπείκοντες τοῖς περὶ τὰ τοιαῦτα σεμνοῖς αὐχήμασι καὶ ἱεροῖς προνομίοις τοῦ καθ' ἡμᾶς ἁγιωτάτου Πατριαρχικοῦ, Ἀποστολικοῦ καὶ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου, τὴν μὲν δηλονότι τῆς Κερκύρας ἁγιωτάτην μητρόπολιν ἀναδέξασθαι τὸν ἐκεῖ πρὸ χρόνων ἐνδιατρίβοντα θεοφιλέστατον ἐπίσκοπον Ρωγῶν κὺρ Μακάριον, τὴν δὲ τῆς Κεφαληνίας τὸν ὁσιώτατον ἐν ἱερομονάχοις κὺρ Παρθένιον, Μακρῆν τὴν ἐπωνυμίαν, τὴν δὲ τῆς Λευκάδος καὶ Ἁγίας Μαύρας τὸν ἐν ἱερομονάχοις κὺρ Ζαχαρίαν, τὴν δὲ τῶν Κυθήρων ἀρχιεπισκοπὴν τὸν ἐν ἱερομονάχοις κὺρ Προκόπιον Καλλονᾶν ἄνδρας ἐπίσης κοσμίους τοῖς ἤθεσιν, ἱεροπρεπεῖς, ἐντεθραμμένους θεοσεβείᾳ, πεῖράν τε ἱκανὴν παρασχόντας φρονημάτων ὀρθῶν, καὶ δυναμένους ταῖς τε ἀπὸ γλώττης νουθεσίαις καὶ ταῖς ἀπὸ τοῦ ἰδίου βίου χειραγωγίαις διεξάγειν λαὸν Θεοῦ περιούσιον. Ταῦτα δὲ περὶ τῆς ἐκλογῆς τῶν διαληφθέντων προσώπων ἐπὶ διαδοχῇ τῶν προκατοχικῶν θρόνων προβαλλόμενοι ἐξῃτήσαντο συγχρόνως καὶ τὴν νῆσον τῆς Ζακύνθου τῆς αὐτῆς ἀπολαῦσαι τιμῆς, ἀποκατασταθῆναι δηλονότι καὶ ταύτην μητρόπολιν καὶ ἐπικηρυχθῆναι καὶ ἐν αὐτῇ ἴδιον μητροπολίτην, τὴν αὐτὴν σχέσιν, ὥσπερ καὶ οἱ λοιποί, καὶ ἀναφορὰν κατὰ τὸν τῆς χειροτονίας λόγον ἔχοντα πρὸς τὸν καθ' ἡμᾶς ἁγιώτατον Πατριαρχικὸν Ἀποστολικὸν καὶ Οἰκουμενικὸν Θρόνον, συνιστῶντες τὸ τῆς φιλοτιμίας αὐτῆς πρόβλημα διά τε τῆς θείῳ ἐλέει πληθύος τῶν ἐν αὐτῇ τῇ νήσῳ κατοίκων εὐσεβῶν καὶ τῆς περὶ τὰ λοιπὰ ἀκμαζούσης καταστάσεως, οὐ κατόπιν τῶν ἑτέρων δύο νήσων, Κερκύρας τε καὶ Κεφαληνίας, ἀπολειπομένης, ἀλλὰ καὶ ἁμιλλωμένης αὐταῖς τῇ λαμπρότητι, ἀποκατασταθῆναι δὲ καὶ ἐν αὐτῇ ἀρχιερέα νόμιμον τὸν ἐν ἱερομονάχοις κὺρ Γεώργιον, τοὐπίκλην Γαρζόνην, ἄνδρα τῆς αὐτῆς ὑπολήψεως

οἵας καὶ οἱ ρηθέντες εὐμοιρηκότα, κατὰ πάντα ἄξιόν τε καὶ ἀνεπίληπτον, τὰς δὲ λοιπὰς δύο νήσους ἱκανὰς οὔσας καὶ αὐτὰς εἰς διατροφὴν ἀρχιερέων τῆς ἐπισκοπικῆς τάξεως λαχεῖν καὶ ἐν μὲν τῇ Ἰθάκῃ τὸν ἱερομόναχον Διονύσιον Καραβίαν χειροτονηθῆναι, ἐν δὲ τῇ τῶν Παξῶν τὸν θεοφιλέστατον ἐπίσκοπον πρώην Παραμυθίας κὺρ Χρύσανθον μετατεθῆναι, ἐπίσης ἀξίους ἀναφανέντας καὶ δεδοκιμασμένους αὐτοῖς. Ἀλλὰ καὶ περὶ τῆς ἐν Κερκύρᾳ διαδοχικῆς προεδρίας τῶν εἰρημένων τεσσάρων μητροπολιτῶν ἐδηλώθη ἡμῖν, ὅτι ἐν τοῖς μάλιστα ἀναγκαῖον καὶ εὐρυθμίαν ἐπαγγελλόμενον καὶ πάσης ἔριδος πρόφασιν αἶρον ἐκ μέσου, ἵνα δηλαδὴ καθ' ἑκάστην ἐνιαυσίως συγκροτουμένην συνέλευσιν ἐν τῇ νήσῳ Κερκύρᾳ, ἐπεὶ ἀνάγκη παρουσιάζειν ἕνα τῶν μητροπολιτῶν χάριν διευθετήσεως τῶν ἐμπιπτουσῶν ἐκκλησιαστικῶν ὑποθέσεων, ἔχῃ τὴν προτίμησιν ταύτην ἐν διαστήματι πενταετίας ὁ κατὰ τόπον μητροπολίτης, μετὰ τοῦτον δὲ ὁ Κεφαλληνίας, ἀπερχόμενος ἐκεῖ, καὶ ἀκολούθως ὁ Ζακύνθου, καὶ μετ' αὐτὸν ὁ Λευκάδος καὶ Ἁγίας Μαύρας, ἀνὰ μίαν πενταετίαν περιοδικὴν ἕκαστος, φυλάττοντες τὰς τάξεις, ἄνευ τινὸς ἀμφισβητήσεως καὶ σκανδάλων τῷ ἀρχιερατικῷ ἐπαγγέλματι ἀνοικείων.

Ταῦτα γοῦν οὕτως ἀνενεχθέντα τῇ ἡμῶν μετριότητι, προκαθημένῃ συνοδικῶς, ὑπετάγησαν τῇ ἐκκλησιαστικῇ ἡμῶν ἐπικρίσει, καὶ πολλαχῶς βασανισθέντα ἀνεφάνησαν ἐχόμενα τοῦ νομίμου καὶ τοῦ συμφέροντος, καὶ ὅλως οἰκειότατα τῇ ἐκκλησιαστικῇ κατ' ὀφειλὴν ἀπαραιτήτῳ μερίμνῃ ὑπὲρ τῆς ψυχικῆς σωτηρίας τῶν ἐν ἐκείναις ταῖς θεοφυλάκτοις νήσοις κατοίκων εὐλογημένων χριστιανῶν, καὶ ὑπὲρ τῆς εὐκοσμίας τῶν ἐν αὐταῖς ἱερῶν ἐκκλησιῶν. Ἡ μὲν γὰρ ἀποκατάστασις νέων διαδόχων ἐν ταῖς τρισὶν ἁγιωτάταις μητροπόλεσιν καὶ τῇ ἁγιωτάτῃ ἀρχιεπισκοπῇ, ταῖς ἐξ ἀρχῆς σωζομέναις, καὶ ἐξ ἐκείνης τῆς ὥρας, ἀφ' ἧς τὴν χηρείαν αὗται ὑπέστησαν, ἀναγκαιοτάτη προδήλως ὑπῆρχε, τῶν ἱερῶν κανόνων διαρρήδην ἀποφαινομένων, μηδεμίαν παροικίαν ἀπροστάτευτον διαμένειν ἐπὶ πολὺν χρόνον· καὶ ἔκτοτε βεβαίως ἔμελλεν ἐπακολουθήσειν ἡ συνήθης πατριαρχικὴ τῆς χειροτονίας ἔκδοσις, εἴγε καὶ τὰ τῆς ἐπιτοπίου ἐκλογῆς ἐσημαίνετο, καὶ ἡ ζήτησις ἡ μέχρι τοῦ νῦν πολιτικοῖς λόγοις ἀναβληθεῖσα ἐγίνετο. Ἡ δὲ τῆς νήσου Ζακύνθου ἀποκατάστασις εἰς ἐπαρχίαν ἰδίαν, καὶ ὁ εἰς τάξιν μητροπόλεως προβιβασμός, ὥσπερ καὶ τῶν ἑτέρων δύο νήσων, τῆς Ἰθάκης καὶ τῶν Παξῶν, ἡ εἰς ἐπισκοπικὴν τάξιν κατάστασις, οὐκ ἀναξία ἔδοξε τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἡμῶν συμφώνου φιλοτιμίας, καὶ ἄλλων μὲν κρατυνόντων τὴν αἴτησιν λόγων, καὶ παραδειγμάτων δὲ οὐκ ὀλίγων συνεπιλαμβανομένων, ὡς ἔστιν ἰδεῖν ἐν τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς συνταγματίοις πολλὰς τῶν ἐπαρχιῶν τοιαύτης φιλοτιμίας ἀξιωθείσας, ὅσαι καὶ πλήθει εὐσεβῶν κομῶσαι καὶ ἱκαναὶ πρὸς χορηγίαν ἀναλόγου ἀνέσεως ἰδίων

ἀρχιερέων ἐφάνησαν. Ἡ δὲ κατὰ Κέρκυραν διατριβὴ κατὰ περιόδους ὡρισμένας τῶν ἐν ταῖς λοιπαῖς τρισὶν νήσοις μητροπολιτῶν, ἐπὶ διευθετήσει ἀκριβεστέρᾳ τῶν ἀνηκουσῶν ἁπάσαις ταῖς νήσοις ἐκκλησιαστικῶν ὑποθέσεων μεθοδευομένη καὶ ἀπαραβίαστα διατηροῦσα τοῦ κατὰ τόπον ἀρχιερέως τὰ δικαιώματα, οὐκ ἀπόβλητος καὶ αὕτη οὐδὲ παροπτέα, ὡς ἀφαιροῦσα τὴν μεταξὺ τῶν συναδελφῶν ἀδιάλειπτον φιλονεικίαν καὶ περὶ τῶν πρωτείων ἀμφισβήτησιν, ἑκάστου εἰδότος ὡς τῆς αὐτῆς ἀπολαύσει καὶ τιμῆς καὶ προσκλήσεως, οἵας καὶ ὁ πρὸ αὐτοῦ ἐν τῷ κατὰ Κέρκυραν συλλόγῳ παρουσιάσας, καὶ διατάξει ὡς καὶ ἐκεῖνος τὰ περὶ τῶν ἐν ταῖς νήσοις ἐκκλησιῶν.

Ἔνθεν τοι καὶ ἐπαίνοις καταστέψαντες τὴν ἔγκαιρον περὶ τῶν τοιούτων φροντίδα, καὶ τὰς ἐκ βαθέων καρδίας πατρικὰς ἡμῶν εὐλογίας ἐπιδαψιλευσάμενοι γράφομεν καὶ ἀποφαινόμεθα συνοδικῶς μετὰ τῶν περὶ ἡμᾶς ἱερωτάτων ἀρχιερέων καὶ ὑπερτίμων, τῶν ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι ἀγαπητῶν ἡμῶν ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν, ἵνα γενομένης σὺν Θεῷ τῆς μεταθέσεως καὶ χειροτονίας τῶν ἐξονομασθέντων ἁρμοδίων προσώπων ἐπὶ τὰς ἁγιωτάτας μητροπόλεις καὶ τὴν ἀρχιεπισκοπήν, κατὰ τὴν κανονικὴν διατύπωσιν τὴν δι' ἐπίτηδες ἐκκλησιαστικῶν ἡμῶν ἐπιστολῶν σαφηνιζομένην τοῖς ἐκεῖ θεοφιλεστάτοις ἡμῶν συναδελφοῖς, καὶ ἀκολούθως ἐκτελεσθείσης τῆς προχειρήσεως τῶν δύω ἐπισκόπων ἐν εἰδήσει καὶ γνώμῃ κανονικῇ καὶ τῶν ἐσομένων αὐτοῖς μητροπολιτῶν, κατὰ τὴν διακέλευσιν τῶν θείων καὶ ἱερῶν κανόνων, γνωρίζωνται γνήσιοι καὶ νόμιμοι ἀρχιερεῖς, εὐαγγελικοὶ ποιμένες καὶ προστάται πνευματικοί, ὁ μὲν ἀπὸ Ρωγῶν κὺρ Μακάριος τοῦ θρόνου τῆς ἁγιωτάτης μητροπόλεως Κερκύρας, ὁ δὲ κὺρ Παρθένιος Μακρῆς τοῦ θρόνου τῆς ἁγιωτάτης μητροπόλεως Κεφαληνίας, ὁ δὲ κὺρ Γεώργιος Γαρζόνης τοῦ θρόνου τῆς Ζακύνθου μητροπόλεως ἔχοντος τάξιν τοῦ λοιποῦ, ὥσπερ καὶ οἱ τῶν εἰρημένων δύω νήσων, καὶ οὕτω παρὰ πᾶσι γνωριζόμενός τε καὶ φημιζόμενος, ὁ δὲ κὺρ Ζαχαρίας τοῦ θρόνου τῆς ἁγιωτάτης μητροπόλεως Λευκάδος καὶ Ἁγίας Μαύρας, ὁ δὲ κὺρ Προκόπιος Καλλονᾶς τῆς ἁγιωτάτης ἀρχιεπισκοπῆς Κυθήρων, ὁ δὲ κὺρ Διονύσιος Καραβιᾶς ἐπίσκοπος τῆς ἁγιωτάτης ἐπισκοπῆς Ἰθάκης, καὶ ὑποκείμενος τῇ ἁγιωτάτῃ μητροπόλει Κεφαληνίας, ὁ δὲ πρώην Παραμυθιας κὺρ Χρύσανθος ἐπίσκοπος τῆς ἁγιωτάτης ἐπισκοπῆς Παξῶν, καὶ ὑποκείμενος τῇ ἁγιωτάτῃ μητροπόλει Κερκύρας, ὡς τὸ ἀπ' ἀρχῆς, καὶ φημίζωνται καὶ ὑπογράφωνται ἀναλόγως, ὀφείλοντες ἕκαστος διατηρεῖν ἀπαράτρεπτα τὰ καθήκοντα τοῦ ἀρχιερατικοῦ ἐπαγγέλματος αὐτοῦ, καὶ προσέχειν τὸν νοῦν τοῖς θείοις καὶ ἱεροῖς νόμοις καὶ ἀποστολικοῖς ὅροις καὶ θεσμοῖς, καὶ κατ' αὐτοὺς πολιτεύεσθαι καὶ εὐλαβῶς ἀναστρέφεσθαι μετὰ πάντων, καὶ καταρτίζειν τὰ ἑαυτῶν λογικὰ ποίμνια εἰς τὰ τῆς ἀμωμήτου ἡμῶν πίστεως ἱερὰ

πατροπαράδοτα δόγματα, καὶ διδάσκειν τὰ πρὸς σωτηρίαν συντείνοντα ψυχικήν, καὶ ποδηγετεῖν εἰς νομὰς τῆς εὐαγγελικῆς χάριτος, ἵνα συμπαραστάντες ἀκατάκριτοι μετ᾽ αὐτῶν ἐν τῷ καιρῷ τῆς τῶν ἔργων μισθαποδοσίας, λάβωσι τὰς οὐρανίους ἀντιδόσεις, ἔχωσι δ' ἐπ' ἀδείας ἐνεργεῖν καὶ πάντα τὰ τῷ ἀρχιερατικῷ αὐτῶν χαρακτῆρι οἰκεῖα μετὰ πάσης μέντοι τῆς ὀφειλομένης κανονικῆς παρατηρήσεως, εὐλογοῦντες καὶ ἁγιάζοντες καὶ τῶν πνευματικῶν χαρισμάτων κοινωνοὺς ποιούμενοι τοὺς ἀξίους κατὰ τὴν ἱερὰν τῆς ἐκκλησίας διάταξιν. Ἐπὶ πᾶσι δὲ οἱ τὴν ἀξίαν καὶ τάξιν τῶν μητροπολιτῶν καὶ τῆς ἀρχιεπισκοπῆς κληρωσάμενοι, ὀφείλουσιν ἀπαραιτήτως μνημονεύειν τοῦ πατριαρχικοῦ ὀνόματος ἡμῶν τε καὶ τῶν μετὰ ταῦτα διαδόχων ἡμῶν ἐν πάσαις ταῖς ἱεραῖς τελεταῖς, καὶ τὰ προνόμια τοῦ καθ' ἡμᾶς ἁγιωτάτου Πατριαρχικοῦ Ἀποστολικοῦ καὶ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου τὰ παρὰ τῶν σεπτῶν κανόνων κρατυνόμενα ἀπαραχάρακτα διατηρεῖν, καὶ μηδὲν ἐναντίον φρονεῖν τῇ καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ, ἔχωσι δὲ ἐπ' ἀδείας καὶ ἀπολαμβάνωσιν ὡς προνόμιον τοῦτο οἰκεῖον τοῖς θρόνοις αὐτῶν μετὰ τὸν Κερκύρας ὅ,τε Κεφαληνίας, ὁ Ζακύνθου καὶ ὁ Λευκάδος καὶ Ἁγίας Μαύρας, ἤτοι μετὰ τὸ περαιωθῆναι τὴν πενταετίαν τοῦ ἁγίου Κερκύρας, ἐν ᾗ ἡ ἱερότης αὐτοῦ τὴν ἐν τῇ τοπικῇ συνελεύσει ἕξει ἀνάλογον ἕδραν, γενομένης προσκλήσεως ἐγκαίρου, ἀπέρχωνται ἐν ἀδείᾳ καὶ οὗτοι κατὰ τὴν τάξιν διαδοχικὴν πρῶτον ὁ Κεφαληνίας, εἶτα ὁ Ζακύνθου, εἶτα ὁ Λευκάδος καὶ Ἁγίας Μαύρας ἀνὰ μίαν ἕκαστος ἔχων πενταετίαν, καὶ παρουσιάζωσιν ἐν τῇ συνελεύσει, ἐπακροώμενοι τῶν ἀναφερομένων αὐτοῖς ποιμαντικῶν ὑποθέσεων καὶ διακηρύσσοντες καὶ διενεργοῦντες αὐτὰς συμφώνως τοῖς θείοις νόμοις καὶ ἱεροῖς κανόσιν ἐπὶ συμφέροντι τῶν εὐλογημένων κατοίκων χριστιανῶν, καὶ εὐκοσμίᾳ τῶν ἱερῶν ἐκκλησιῶν, χωρὶς ὅμως τοῦ ἐμπλέκεσθαι κοιναῖς ἀλλοτρίαις φροντίσι, καὶ ἀναλαμβάνειν ὑποθέσεις πολιτικάς, καὶ πηδᾶν ὅ λέγεται ὑπὲρ τὰ ἐσκαμμένα, καὶ ἀνιχνεύειν τὰ μηδόλως ἀνήκοντα τῷ ἀρχιερατικῷ αὐτῶν χαρακτῆρι, ὡς παντάπασι τοῦτο ἀπαράδεκτον τοῖς θείοις καὶ ἱεροῖς κανόσι, τῷ τε στ´ καὶ πγ´ τοῖς ἀποστολικοῖς τῷ γ´ τῆς Δ´ καὶ τῷ ια´ τῆς Α´ καὶ Β´ συνόδου. Ἀπερχόμενοι δὲ μὴ χρονοτριβήτωσαν ἐκεῖ ἀπομεμακρυσμένοι ἀπὸ τῶν ποιμνίων πλέον τῶν τριῶν μηνῶν, ὡς ἀπηγορευμένον καὶ τοῦτο κανονικῶς, ἀλλὰ μόνον τρεῖς μῆνας ἐνδιατριβήτωσαν, καὶ πάλιν ἀναχωρήτωσαν εἰς τὰ ἴδια· ἔστω δὲ αὐτοῖς προσοχὴ μὴ προαρπάζειν τὰ προνόμια τοῦ κατὰ τόπον ἀρχιερέως, μηδὲ πράττειν τι περιττὸν ἐπὶ καταφρονήσει τοῦ χαρακτῆρος αὐτοῦ καὶ βλάβῃ τῶν δικαιωμάτων αὐτοῦ, ἀλλὰ ἐνασχολούμενοι μόνον εἰς ἃ ἐκλήθησαν μετὰ φρονήσεως καὶ συνειδήσεως ὀρθῆς ἐπιστραφήτωσαν ἐν ἐκείνῃ, ἀποφεύγοντες τὰ σκάνδαλα

καὶ τὰς διενέξεις καὶ πάσης φαύλης καὶ πονηρᾶς ὑπολήψεως ἑαυτοὺς ἀνωτέρους διατηροῦντες ἵνα καὶ Θεῷ καὶ ἀνθρώποις εὐάρεστοι γίνωνται.

Ταῦτα ἀπεφάνθη καὶ κεκύρωται συνοδικῶς κατὰ πρόνοιαν ἡμῶν ἐκκλησιαστικήν, τὰς θεαρέστους πράξεις συνεπευθύνουσαν. Ἐφ' ᾧ καὶ τὸ παρὸν ἡμέτερον πατριαρχικὸν καὶ συνοδικὸν ἐν μεμβράναις ἐπικυρωτικὸν διατακτήριον ἀπελύθη γράμμα, καταστρωθὲν κἀν τῷ ἱερῷ κώδικι τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας εἰς ἔνδειξιν διηνεκῆ καὶ παράστασιν μόνιμον.

Ἐν ἔτει σωτηρίῳ χιλιοστῷ ὀκτακοσιοστῷ εἰκοστῷ τρίτῳ κατὰ μῆνα Φεβρουάριον, ἐπινεμήσας ια'

† ***Ἄνθιμος ἐλέῳ Θεοῦ κλπ.***

† Ὁ Καισαρείας ***Ἰωαννίκιος***, † Ὁ Ἡρακλείας ***Ἰγνάτιος***. † Ὁ Κυζίκου ***Ζαχαρίας***. † Ὁ Χαλκηδόνος *Καλλίνικος*, † Ὁ Βερροίας ***Μεθόδιος***. † Ὁ Λαρίσσης *Μελέτιος*, † Ὁ Ἀγκύρας ***Μεθόδιος***, † Ὁ Σοφίας ***Ἰωακείμ***, † Ὁ Λήμνου ***Μακάριος***, † Ὁ Σίφνου ***Καλλίνικος***.

Πατριαρχικὴ καὶ Συνοδικὴ Πρᾶξις Σωφρονίου Γ' [10].

† *Σωφρόνιος ἐλέῳ Θεοῦ κλπ.*

Τῆς εὐσταθείας τῶν ἁπανταχοῦ ἁγίων τοῦ Θεοῦ ἐκκλησιῶν πρόνοιαν ἐς ἀεὶ ποιουμένη ἡ καθ' ἡμᾶς αὕτη τοῦ Χριστοῦ Μεγάλη Ἐκκλησία, οἷα κοινὴ μήτηρ καὶ προστάτις ὑπέρμαχος διαφόροις μὲν διατάξεσιν ἀναγκαίαις καὶ τῷ καιρῷ καὶ ταῖς περιστάσεσι καταλλήλοις τὴν εὐκοσμίαν καὶ εὐρυθμίαν αὐταῖς ἐνεργάζεται, οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ καὶ τὰ παρ' ἑαυτῇ ἀπονέμειν προθύμως οὐκ ἀπαναίνεται προνοίᾳ τε ἀξιοχρέῳ καὶ φιλοτιμίᾳ κεκινημένη καὶ πάντα πρὸς οἰκοδομήν, κατὰ τὴν ἀποστολικὴν ἐντολήν, διαπράττουσα καθὰ καὶ ἐπὶ τοῦ παρόντος. Τῶν γὰρ κατὰ τὴν Ἰονικὴν Ἑπτάνησον ἁγιωτάτων ἐπαρχιῶν, ἤτοι τῆς Κερκύρας, τῆς Κεφαλληνίας, τῆς Ζακύνθου, τῆς Λευκάδος καὶ Ἁγίας Μαύρας, τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Κυθήρων καὶ τῶν ἐπισκοπῶν Ἰθάκης, ὑποκειμένης τῇ μητροπόλει Κεφαλληνίας, καὶ Παξῶν τῇ τῆς Κερκύρας, ἀνέκαθεν ὑποτελουσῶν πνευματικῶς τῷ καθ' ἡμᾶς ἁγιωτάτῳ Πατριαρχικῷ Ἀποστολικῷ καὶ Οἰκουμενικῷ Θρόνῳ, ἕνεκα δὲ πολιτικῶν αἰτιῶν διαφόροις ὑποκυψασῶν περιστάσεσι καὶ μεταβολαῖς περὶ τὴν ἐκκλησιαστικὴν αὐτῶν διοίκησιν, πρὸ χρόνων, ἤτοι κατὰ τὸ ͵αωκγ' σωτή-

---

[10]) ***Κώδ.*** Π. Ἀρχ. ΚΒ' 473.— ***Στεφ. Γιαννοπούλου*** ἀρχιμ. συλλογὴ τῶν Ἐγκυκλίων τῆς ἱ. συνόδου τῆς ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Ἀθῆναι. 1901. σ. 77.

ριον ἔτος, ὅτε καὶ ἐν παντελεῖ σχεδὸν χηρείᾳ καὶ στερήσει ἀρχιερέων διέκειντο, προνοίᾳ ἐκκλησιαστικῇ καὶ εὐμενεῖ ἐπινεύσει τῆς τηνικαῦτα τὸ Ἰόνιον Κράτος προστατευούσης Μεγάλης Βρεττανίας, ἀποκατέστη μὲν μορφωθεῖσα ὅσον ἐνῆν καὶ εἰσήχθη ἐν ταῖς θεοσώστοις ταύταις ἐπαρχίαις εὔρυθμός τις ἐκκλησιαστικὴ κυβέρνησις ὑπὸ τὴν περιοδικὴν διαδοχικὴν ἐξαρχίαν ἑνὸς τῶν τεσσάρων αὐτῶν μητροπολιτῶν, χειροτονηθέντων τότε διὰ πατριαρχικῶν ἐκδόσεων τοῦ ἀοιδίμου ἐν πατριάρχαις κυροῦ Ἀνθίμου τοῦ Γ΄, οὗ καὶ γράμματι πατριαρχικῷ καὶ συνοδικῷ ἐπικυρωτικῷ καὶ διαιτητηρίῳ κατασφαλισθεῖσα ἡ διεξαγωγὴ καὶ διοίκησις τῆς ἐκκλησίας ταύτης διετέλει ἔκτοτε καὶ μέχρι τοῦ νῦν διενεργουμένη, φυλαττομένωνὶ τῶν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου προνομίων ἐν τῷ μνημοσύνῳ τοῦ πατριαρχικοῦ ὀνόματος καὶ τῇ ἐκδόσει ἀδείας πατριαρχικῆς ἐν χειροτονίαις νέων ἀρχιερέων. Ἐπεὶ δὲ ἤδη τοῦ Ἰονίου Κράτους ἑνωθέντος θείᾳ συνάρσει τῷ Ἑλληνικῷ Βασιλείῳ καὶ πάντων τῶν ἐκείνου πολιτικῶν πραγμάτων πρὸς τοῦτο συναρμοσθέντων καὶ ἀφομοιωθέντων, ἡ τὰ πνευματικὰ τοῦ θεοσώστου τούτου Βασιλείου διέπουσα ἁγιωτάτη ἱερὰ σύνοδος τῆς ὀρθοδόξου ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἣ πρό τινων χρόνων διὰ πατριαρχικοῦ καὶ συνοδικοῦ Τόμου εἰς αὐτοκέφαλον ἐκκλησίαν ἀνεδείχθη ὑπὸ τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας, ἀναγκαίαν κατιδοῦσα τὴν τῶν εἰρημένων τῆς Ἑπτανήσου ἐπαρχιῶν μετ' αὐτῆς ἕνωσιν καὶ συνάφειαν ἀνήγγειλε τῇ ἡμῶν μετριότητι, προκαθημένη συνοδικῶς, διὰ σεβασμίου αὐτῆς Γράμματος, χρονολογουμένου τῇ α΄ Ἰουνίου τοῦ τρέχοντος αωξστ΄ σωτηρίου ἔτους, ἐξαιτουμένη τὴν κανονικὴν ἐκκλησιαστικὴν ἐπίνευσιν ἐπὶ τῷ μεταβιβασθῆναι τῇ αὐτῆς δικαιοδοσίᾳ ἅπερ ἐπὶ τῶν ἐπαρχιῶν ἐκείνων ὁ καθ' ἡμᾶς ἁγιώτατος Οἰκουμενικὸς Θρόνος κέκτηται προνόμια, συνιστῶσα τὸ πρόβλημα καὶ διὰ τῆς συγκαταθέσεως ἁπάσης τῆς ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑπτανήσου, θεωρούσης, ὡς φησίν, ἀναγκαίαν καὶ ζητούσης τὴν ἕνωσιν αὐτῆς μετὰ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ὡς ἐγγράφως αὕτη ἀνεφέρθη πρὸς αὐτὴν διὰ τοῦ Ὑπουργείου. Ταῦτα, φαμέν, προτειναμένης τῇ καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλη Ἐκκλησίᾳ τῆς ἁγιωτάτης ἱερᾶς Συνόδου, ἡ μετριότης ἡμῶν διασκεψαμένη μετὰ τῆς περὶ αὐτὴν ἁγίας καὶ ἱερᾶς Συνόδου, ἐπειδὴ κατείδομεν τὴν περὶ ἧς ὁ λόγος ἕνωσιν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑπτανήσου πρὸς τὴν τῆς Ἑλλάδος εὔλογον μὲν ἄλλως καί, ὡς εἰπεῖν, φυσικὴν οὖσαν συνέπειαν τῆς ἐν τοῖς πολιτικοῖς πράγμασιν ἀφομοιώσεως ὁμολογουμένως ἐναπαιτούσης καὶ τὴν τῶν ἐκκλησιαστικῶν, κατ' οὐδὲν δὲ τὰ πνευματικὰ ἐκείνης συμφέροντα παραβλάπτουσαν ἢ μέχρις ὑπονοίας διακινδυνεύουσαν διὰ τὴν ἐν Χριστῷ ὁμοφροσύνην καὶ τὴν τῶν ἱερῶν δογμάτων τῆς ἀμωμήτου ἡμῶν πίστεως ἀμφοτέρων τῶν ἐκκλησιῶν ἑνότητα, ἀλλὰ καὶ μᾶλλον συντελοῦσαν αὐτῇ πρὸς εὐστάθειαν καὶ ἀκμαίαν κατάστασιν καὶ λαμπρότητα τῇ προστασίᾳ

κράτους ὁμοδόξου, ἔτι δὲ καὶ τὴν συγκατάθεσιν τῆς σεβασμίας αὐτῆς ἱεραρχίας πληροφορηθέντες συνάδουσαν οὐδὲν ἧττον ἐκζητούσης τὴν ἕνωσιν, ὡς διείληπται, διὰ ταῦτα ἀπεδεξάμεθα κοινῇ συνοδικῇ γνώμῃ τὴν αἴτησιν καὶ ἀξίωσιν τῆς ἐν ἐν Χριστῷ ἀγαπητῆς ἡμῶν ἀδελφῆς ἁγιωτάτης Συνόδου ὡς σύμφωνον τῇ ἀξιοχρέῳ ἐκκλησιαστικῇ ἡμῶν μερίμνῃ ὑπὲρ τῆς εὐσταθείας τῶν τοῦ Θεοῦ ἐκκλησιῶν καὶ τῆς γαληνιαίας καὶ εἰρηνικῆς αὐτῶν καταστάσεως καὶ εὐχαρίστῳ συνεπινεύσει συναποφηνάμενοι τὴν χειραφέτησιν τῶν εἰρημένων ἐπαρχιῶν ἀπὸ πάσης ἐξαρτήσεως αὐτῶν πρὸς τὸν καθ' ἡμᾶς ἁγιώτατον Οἰκουμενικὸν Πατριαρχικὸν Θρόνον ἀπενείμαμεν καὶ μετεβιβάσαμεν αὐτὰς τῇ κανονικῇ προστασίᾳ τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἀφοσιώσαντες καὶ ἀναθέμενοι ὁλοσχερῶς τῇ πνευματικῇ καὶ ἐκκλησιαστικῇ αὐτῆς δικαιοδοσίᾳ ἥν τινα καὶ ἐπικυροῦντες καὶ κρατύνοντες καὶ διὰ τῆς παρούσης πατριαρχικῆς ἡμῶν καὶ συνοδικῆς Πράξεως ἀποφαινόμεθα ἐν ἁγίῳ Πνεύματι καὶ ὁριζόμεθα συνοδικῶς μετὰ τῶν περὶ ἡμᾶς ἱερωτάτων ἀρχιερέων καὶ ὑπερτίμων τῶν ἐν ἁγίῳ Πνεύματι ἀγαπητῶν ἡμῶν ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν ἵνα αἱ ἀνωτέρω ὀνομαστὶ ἀπαριθμηθεῖσαι ἁγιώταται ἐπαρχίαι τῆς Ἰονικῆς Ἑπτανήσου ὑπάρχωσι τὸ ἀπὸ τοῦδε καὶ εἰς τὸν ἑξῆς ἅπαντα χρόνον καὶ λέγωνται καὶ παρὰ πάντων γινώσκωνται συνηνωμέναι καὶ συνημμέναι τῇ ὀρθοδόξῳ αὐτοκεφάλῳ Ἐκκλησίᾳ τῆς Ἑλλάδος καὶ μέρος αὐτῆς ἀποτελοῦσαι ἀναπόσπαστον ὑπαγόμεναι ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν καὶ προστασίαν τῆς ἁγιωτάτης Συνόδου τῆς ἐκκλησίας ταύτης καὶ πρὸς αὐτὴν ἀναφερόμεναι καὶ ἄμεσον ἔχουσαι τὴν σχέσιν καὶ ἀναφορὰν ἐν πάσαις ταῖς ἐμπιπτούσαις πνευματικαῖς καὶ ἐκκλησιαστικαῖς ὑποθέσεσι σὺν τῷ μνημοσύνῳ καὶ τοῦ ὀνόματος αὐτῆς. Ἐφ' ᾧ καὶ ἡ παροῦσα ἡμετέρα πατριαρχικὴ καὶ συνοδικὴ Πρᾶξις κατέστρωται ὑπογραφεῖσα ἐν τῷδε τῷ ἱερῷ κώδικι τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας εἰς διηνεκῆ ἔνδειξιν καὶ μόνιμον παράστασιν.

Ἐν ἔτει χιλιοστῷ ὀκτακοσιοστῷ ἑξηκοστῷ ἕκτῳ κατὰ μῆνα Ἰούλιον ἐπινεμήσεως ἐννάτῃ.

† ***Σωφρόνιος ἐλέῳ Θεοῦ κ.τ.λ.***

† Ὁ Νικαίας ***Ἰωαννίκιος***, † ὁ Χαλκηδόνος ***Γεράσιμος***, † ὁ Προύσης ***Κωνστάντιος***, † ὁ Πελαγωνείας ***Βενέδικτος***, † ὁ Μεσημβρίας ***Νικηφόρος***, † ὁ Βιδύνης ***Παΐσιος***, † ὁ Γάνου καὶ Χώρας ***Χρύσανθος***, † ὁ Λήμνου ***Ἰωακείμ***, † ὁ Κορυτσᾶς ***Νεόφυτος***, † ὁ Ἐλασσῶνος ***Ἰγνάτιος***, † ὁ Φαναριοφερσάλλων ***Νεόφυτος***, † ὁ Κώου ***Κύριλλος***.

(συνεχίζεται)

† Ο ΣΑΡΔΕΩΝ ΓΕΡΜΑΝΟΣ

Η ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ ΕΝ ΠΟΛΩΝΙΑι

Τὰ κατὰ τὴν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν ἐν Πολωνίᾳ δὲν ἔτυχον εἰσέτι πλήρους ἐρεύνης καὶ ἐξετάσεως. Περὶ τὴν ἱστορίαν τῆς Ἐκκλησίας ταύτης πρῶτοι ἠσχολήθησαν οἱ Ρῶσσοι, μετ' αὐτοὺς οἱ Οὐκρανοί, ἐνδιατρίψαντες κυρίως περὶ τὸν ρόλον τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας ἐν τῇ ἐσωτερικῇ ἐθνικο-κοινωνικῇ ζωῇ τοῦ οὐκρανικοῦ λαοῦ ἐν τῷ Πολωνο-Λιθουανικῷ κράτει, τελευταῖοι δὲ οἱ Πολωνοί, ἰδίᾳ μετὰ τὴν ἀνασύστασιν τοῦ Πολωνικοῦ Κράτους, ἀσχοληθέντες περὶ τὰς σχέσεις τῆς Πολιτείας πρὸς τὴν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν.

Ἀπόπειραν συνολικῆς ἐξετάσεως τῶν τυχῶν τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας ἐν τῷ Πολωνικῷ Κράτει ἀποτελοῦσι τὰ τελευταίως τύποις ἐκδοθέντα συγγράμματα τῶν κ.κ. ***Καζιμήρου Χοδινιτσκη***, καθηγητοῦ, ***ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία καὶ ἡ Πολωνικὴ Δημοκρατία*** (ἱστορικὸν σχεδίασμα, 1370-1632, Βαρσοβία, 1934, σελ. XXI-632 πολωνιστί), καὶ ***Γιάνους Βολίνσκη***, Διευθυντοῦ ἐν τῷ Ὀρθοδόξῳ Τμήματι τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως τῆς Πολωνίας, ***ἡ Πολωνία καὶ ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία*** (ἱστορικὸν σχεδίασμα, Λεόπολις, 1936, σελ. 150 πολωνιστί), τὸ μὲν πρῶτον διαλαμβάνον τὴν μέχρι καὶ τῆς γ' δεκαετηρίδος τοῦ ιζ' αἰῶνος περίοδον καὶ ἀποτελοῦν τὸν πρῶτον τόμον μακρᾶς καὶ ἐξαντλητικῆς τοῦ θέματος μελέτης, τὸ δὲ ἕτερον παρέχον συντόμους πλὴν σαφεῖς καὶ ἀκριβεῖς πληροφορίας ἀπὸ τῆς ἐμφανίσεως τῆς Ὀρθοδοξίας ἐν τῷ Πολωνικῷ Κράτει μέχρι τῶν ἡμερῶν ἡμῶν.

Ἐπὶ τῇ βάσει τῶν διαληφθέντων δύο συγγραμμάτων καὶ τῶν ἀλλαχοῦ δεδημοσιευμένων σχετικῶν πληροφοριῶν ἡ παροῦσα μελέτη παρέχει σύντομον ἔκθεσιν τῶν τυχῶν τῆς Ὀρθοδοξίας ἐν Πολωνίᾳ.

***

Ἀπὸ τῆς διαδόσεως τοῦ χριστιανισμοῦ ἐν Ρωσσίᾳ μία ὑπῆρχεν ἐν αὐτῇ μητρόπολις, ἡ τοῦ Κιέβου, ὑποκειμένη τῷ Οἰκουμενικῷ Πατριάρχῃ, ὅστις καὶ διώριζε τοὺς μητροπολίτας αὐτῆς ἐκ τῆς περὶ ἑαυτὸν ἱεραρχίας [1]).

---

[1]) Ἡ ἱστορία γνωρίζει δύο παρεκκλίσεις ἀπὸ τοῦ κανόνος τούτου. Ἐκ τῶν 24 μητροπολιτῶν, οἵτινες ἐξελέγησαν μέχρι τοῦ ἔτους 1237 οἱ 22 ἐξελέγησαν ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου ΚΠόλεως καὶ μόνον 2 ὑπὸ τοῦ λαοῦ αὐθαιρέτως καὶ ἄνευ συνεννοήσεως μετ' αὐτοῦ. Ὑπῆρξαν οὗτοι ὁ μητροπολίτης Ἱλαρίων, ἐκλεγεὶς ἐν ἔτει 1051, καὶ ὁ μητροπολίτης Κλήμης Σμολάτιτς ἐν ἔτει 1147. Κατὰ τὴν ἀνάδειξιν τοῦ τελευταίου τούτου διεμαρτυρήθησαν, ὑποστηρίζοντες τὰ δίκαια τοῦ Πατριάρχου ΚΠόλεως, οἱ ἐπίσκοποι Νοβογραδίου Νήφων καὶ Σμολένσκης Μανουὴλ (E. Golubinski, Historia Russkoj Cerkvi, 1901, τόμ. Α', σ. 270).

Ἀπὸ τῶν μέσων τοῦ ιγ´ αἰῶνος, ἀπὸ τῆς ἐπιδρομῆς τουτέστι τῶν Τατάρων καὶ τῆς ἐπισυμβάσης κατ' αὐτὴν καταστροφῆς τῶν νοτίων χωρῶν τῆς Ρωσσίας, οἱ μητροπολῖται Κιέβου, ἐξακολουθοῦντες νὰ φέρωσι τὸν αὐτὸν τίτλον, μετέφερον τὴν ἕδραν αὐτῶν πρὸς Βορρᾶν, εἰς τὸ ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Κλάσμα κείμενον Βλαδίμηρον (ΒΑ τῆς Μόσχας), ἔνθα εἶχε σχηματισθῆ ἑστία κρατικῆς ζωῆς. Πρῶτος μητροπολίτης ὁριστικῶς ἐγκατασταθεὶς ἐν Βλαδιμήρῳ ἀναφέρεται ὁ Μάξιμος (1283-1305) περὶ τὸ 1300 [2]. Ἡ μεταφορὰ τῆς ἕδρας τοῦ μητροπολίτου μεγάλην ἔσχε σημασίαν διὰ τὴν περαιτέρω ἐξέλιξιν τῆς ἱστορίας τῆς Μεγάλης καὶ τῆς Μικρᾶς Ρωσσίας, διότι ἡ Ἐκκλησία ἐχρησίμευσεν ὁ σπουδαιότατος παράγων διὰ τὴν αὔξησιν τῆς ἐξουσίας τῶν ἡγεμονιῶν Βλαδιμήρου καὶ Μόσχας. Ἡ πολιτικῶς ἀσύμφορος αὕτη κατάστασις διὰ τὰς χώρας τὰς περικλειούσας ἐν τοῖς συνόροις αὐτῶν ὀρθόδοξον πλήρωμα, ἐξηνάγκασεν αὐτὰς νὰ ἀναζητήσωσι τίνι τρόπῳ θὰ ἠδύναντο νὰ ἀποφύγωσι τὴν ἐπὶ τῆς ἰδίας ἱεραρχίας ἐπίδρασιν τῶν μητροπολιτῶν τοῦ βορρᾶ, κατέληξαν δὲ εἰς τὴν ἐπιδίωξιν συστάσεως ἀνεξαρτήτων μητροπόλεων, ὑποκειμένων ἀπ' εὐθείας τῷ Πατριάρχῃ τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Τοιουτοτρόπως ἱδρύθησαν ἐν Ρωσσίᾳ τρεῖς μητροπόλεις: α) ἡ κατὰ τίτλον μὲν **Κιέβου**, πραγματικῶς δὲ **Βλαδιμήρου** καὶ εἶτα **Μόσχας**, β) ἡ τῆς **Γαλικίας**, καὶ γ) ἡ τῆς **Λιθουανίας ἢ Λιτβῶν.**

Ἡ **μητρόπολις Γαλικίας** κατὰ πᾶσαν πιθανότητα συνέστη περὶ τὸ 1302-1303, κατόπιν ἐνεργειῶν τῶν βλαδιμηρογαλικιανῶν ἡγεμόνων ἐπὶ τοῦ αὐτοκράτορος Ἀνδρονίκου τοῦ Β´ καὶ τοῦ Πατριάρχου Ἀναστασίου (1303-1311), καταλαβοῦσα τὴν 81ην θέσιν μεταξὺ τῶν μητροπόλεων τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου. Πολὺ ὀλίγα γνωρίζομεν περὶ τῆς μητροπόλεως ταύτης. Ἐν τῷ πρὸς τὸν Πατριάρχην ΚΠόλεως γράμματι τοῦ βασιλέως τῆς Πολωνίας Καζιμήρου τοῦ Μεγάλου συναντῶμεν τὰ ὀνόματα τεσσάρων αὐτῆς μητροπολιτῶν: τοῦ Νήφωνος, Πέτρου, Γαβριὴλ καὶ Θεοδώρου [3]). Κατὰ τὸ 1331 ὁ μητροπολίτης Γαλικίας παρουσιάζεται διατελῶν ὑπὸ τὸν Κιέβου. Ἀποκτήσας, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα, τὴν ἑαυτοῦ ἀνεξαρτησίαν περὶ τὸ 1345 ὑπετάγη καὶ αὖθις ὑπὸ τὸν αὐτὸν μητροπολίτην κατὰ τὸ 1347, ἐπὶ αὐτοκράτορος Ἰωάννου τοῦ Κατακουζηνοῦ καὶ τοῦ Πατριάρχου Ἰσιδώρου, ὑποβιβασθεὶς ἀπὸ μητροπολίτου εἰς ἁπλοῦν ἐπίσκοπον. Ἡ μητρόπολις Γαλικίας ἀνασυνέστη καὶ αὖθις μετὰ πάροδον

---

2) E. Golubinski, ἔνθ' ἀνωτέρω, Β´ σελ. 94-95.)

3) Miklosich — Müller, Acta Patriarcatus Constantinopolitani, ἀρ. 318, σ. 577 — Russkaja istoriceskaja bibliotieka, τομ. στ´ ἀρ. 22, σ. 125-128. — Monum. Pol. Histor. τόμ. Β´ σ. 626-627.

24 ἐτῶν ὑπὸ Καζιμήρου τοῦ Μεγάλου, ὅτε καταλαβὼν οὗτος τὴν Γαλικίαν ἔγραψε πρὸς τὸν Πατριάρχην Φιλόθεον παρακαλῶν ὅπως χειροτονήσῃ μητροπολίτην Γαλικίας τὸν ἐπίσκοπον ταύτης Ἀντώνιον [4]), ὅπερ καὶ ἐποίησεν ὁ Πατριάρχης τῇ 9ῃ Μαΐου τοῦ 1371.

Ἡ μητρόπολις Λιθουανίας ἢ Λιτβῶν ἱδρύθη ἐπὶ τοῦ αὐτοκράτορος Ἀνδρονίκου τοῦ Β' κατὰ τὰ ἔτη 1299-1300, ἐνεργείαις τοῦ ἡγεμόνος τῆς Λιθουανίας Βιτενέσου (1286-1315) [5]). Τὴν ἀνεξαρτησίαν αὐτῆς διετήρησεν ἐπί τι χρονικὸν διάστημα τῆς ἡγεμονίας τοῦ διαδόχου τοῦ Βιτενέσου Γεδιμίνου (1316-1341). Ἐν ἔτει 1329 μεταξὺ τῶν μελῶν τῆς συνόδου τῆς ΚΠόλεως ἀναφέρεται καὶ ὁ μητροπολίτης Λιτβῶν καὶ ὑπέρτιμος ***Θεόφιλος*** [6]), ὅστις, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα, ἀπέθανε κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος, ἢ τὸ ἀργότερον τὸ 1330, διότι κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ὁ μητροπολίτης Κιέβου (Μόσχας) Θεόγνωστος εὑρίσκεται ἐν Βολύνῃ πρὸς παραλαβὴν τῆς περιουσίας αὐτοῦ, ἀποθανόντος [7]). Ἡ μητρόπολις Λιτβῶν εἶχε τὴν ἕδραν αὐτῆς ἐν Νοβογραδίῳ καὶ περιελάμβανεν ἔκτασιν μεγάλην, τῆς ὁποίας τὰ ὅρια δὲν εἶνε γνωστά. Ὁ Θεόγνωστος μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Θεοφίλου κατήργησε τὴν μητρόπολιν ταύτην.

Ὁ μεταξὺ Λιθουανίας καὶ Μόσχας ὅμως αὐξάνων ἀνταγωνισμός, ἰδίᾳ ἐπὶ τοῦ διαδόχου τοῦ Γεδιμίνου καὶ ***μεγάλου τῶν πυρσολατρῶν ῥηγὸς Ὄλγκερτ*** (1345-1375) [8]) παρώθησε τὸν τελευταῖον τοῦτον εἰς τὴν ἐπιδίωξιν τῆς ἀνασυστάσεως τῆς μητροπόλεως Λιτβῶν. Ἤδη κατὰ τὸ ἔτος 1353 ὀλίγον γνωστὸς Θεοδώρητός τις προσεπάθει νὰ καταλάβῃ τὴν μητρόπολιν τοῦ Κιέβου τῇ πρωτοβουλίᾳ καὶ ὑποστηρίξει τῶν ἡγεμόνων τῆς Λιθουανίας. Ζῶντος ἔτι τοῦ μητροπολίτου Θεογνώστου ἀφίκετο εἰς ΚΠολιν καὶ παρουσιασθεὶς ἐνώπιον τοῦ Πατριάρχου ἐζήτει νὰ ἐπιτύχῃ τὸν διορισμὸν αὐτοῦ. Ὁ Πατριάρχης, βεβαίως, ἠρνήθη. Ὁ Θεοδώρητος τότε κατέφυγεν εἰς τὸν Τορνόβου, ὁ δὲ Πατριάρχης προέβη εἰς τὴν καθαίρεσιν αὐτοῦ. Αἱ πληροφορίαι αὗται συναντῶνται ἐν ἐπιστολῇ τοῦ Πατριάρχου πρὸς τὸν Νοβογραδίου Μωϋσῆν, δι' οὗ ἐντέλλεται αὐτῷ ὅπως ἔχῃ ὡς

---

4) «Πᾶσα γῆ φθείρεται νῦν ἄνευ νόμου, ἔγραφεν ὁ βασιλεύς, ὅτι ὁ νόμος χώννεται. Ἐξ αἰῶνος αἰώνων μητρόπολις ἠκούετο ἡ Γάλιτζα εἰς πάντα τὰ μέρη καὶ θρόνος ἦν μητροπόλεως ἐξ αἰῶνος αἰώνων» (Acta Patr. C/ni, ἔνθ. ἀνωτέρω).

5) Gelzer H., Beiträge zur russischen Kirchengeschichte aus griechischen Quellen, Zeitschrift für Kirchengeschichte, 1892, 216.—Chodynicki K., Ἀπόπειραι διαδόσεως τοῦ χριστιανισμοῦ ἐν Λιθουανίᾳ πρὸ τοῦ 1386, Ἱστορικὴ ἐπιθεώρησις, 1914, τόμ. XVIII (πολωνιστί) σ. 257-261.

6) Acta Patr. Cn/i, σ. 147.

7) αὐτόθι 525.

8) αὐτόθι Β' 117.

καθῃρημένον τὸν Θεοδώρητον ***ποιήσαντα πρᾶγμα παραλογώτατον καὶ παρανομώτατον καὶ ἔξω τῶν κανόνων, ὅπερ οὐδὲν ἐγένετό ποτε ἀφ' οὗ ἐβαπτίσθη ἡ Ρωσσία***», ἧ δὲ εὐπειθὴς καὶ εὐλαβῆται καὶ ὑποτάσσηται τῷ μητροπολίτῃ Κιέβου Ἀλεξίῳ. ***Ἡ γὰρ πρὸς αὐτὸν τὸν ἱερώτατον μητροπολίτην κὺρ Ἀλέξιον τιμὴ εἰς τὸν Θεὸν ἀναφέρεται***, ἔγραφε, ***καὶ εἰς τὴν μετριότητα ἡμῶν διαβαίνει*** [9]. Μετὰ τὴν κατάληψιν ὅμως τοῦ Κιέβου, εὐκολώτερον ἦτο πλέον διὰ τὸν Ὄλγκερτ νὰ ἐπιτύχῃ τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς μητροπόλεως Λιτβῶν μὲ ἕδραν πλέον τὸ Κίεβον, ἀπὸ τοῦ μητροπολίτου Βλαδιμήρου, τιτουλαρίου μητροπολίτου Κιέβου, τοῦ εὑρισκομένου ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῆς Μόσχας. Διὸ καὶ ὀλίγον μετὰ τὴν ἀποτυχίαν τοῦ Θεοδωρήτου ὡς ὑποψήφιος διὰ τὴν μητρόπολιν Κιέβου (Λιτβῶν) καὶ πάσης Ρωσσίας ἀπὸ μέρους τοῦ Ὄλγκερτ ὑπεδείχθη εἰς τὸν Πατριάρχην ὁ Ρωμανός. Πατριαρχικῇ ἀποφάσει εἰς τὸν Ρωμανόν, ὡς μητροπολίτην Λιτβῶν, θὰ ἀνῆκε «τὸ Πολώτζικον καὶ τὸ Τούρcβον μετὰ καὶ τοῦ Νοβογραδιοπουλίου καὶ τῶν τῆς Μικρᾶς Ρωσσίας ἐπισκοπῶν», τὸ δὲ Κίεβον καὶ αἱ ἐπισκοπαὶ τῆς Μεγάλης Ρωσσίας θὰ παρέμενον καὶ αὖθις ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ Ἀλεξίου. Μὴ ἀρκεσθεὶς εἰς ταῦτα ὁ Ρωμανὸς ἐζήτει νὰ διορισθῇ καθολικὸς μητροπολίτης πάσης Ρωσσίας. Ἐντεῦθεν προῆλθε ρῆξις πρὸς τὸν μητροπολίτην Ἀλέξιον. Συμφώνως πρὸς μαρτυρίαν τῆς ἀρχαιοτέρας λιθουανικῆς χρονογραφίας, τοῦ χειρογράφου Σουπράλσκη, ὁ Ρωμανὸς ἐν ἔτει 1354 μετέβη εἰς Κίεβον, ἀλλ' οἱ κάτοικοι αὐτοῦ δὲν τὸν ἐδέχθησαν. Μὴ ἀποθαρρυνθεὶς ἐκ τῆς πρώτης ἀποτυχίας μετ' ὀλίγον καὶ αὖθις ἔφθασεν εἰς Κίεβον. Δεκτὸς γενόμενος τὴν φορὰν ταύτην, ὡς ἀναφέρει ἡ πατριαρχικὴ πρᾶξις περὶ ἀποστολῆς δύο ἀποκρισιαρίων εἰς Ρωσσίαν πρὸς ἐξέτασιν τῶν κατὰ τὴν ρῆξιν, ἐξετέλει καθήκοντα μητροπολίτου, ελειτούργει. ἐχειροτόνει ἱερεῖς καὶ ὠνομάζετο μητροπολίτης πάσης Ρωσσίας. Βαρέως φέρων τοῦτο ὁ μητροπολίτης Ἀλέξιος ἀφίκετο καὶ αὐτὸς ἐν ἔτει 1358 εἰς Κίεβον, ἀλλ' ἀντέδρασαν κατ' αὐτοῦ ὅ τε Ρωμανὸς καὶ ὁ Ὄλγκερτ. Ὁ τελευταῖος μάλιστα τὸν ἐνέβαλεν εἰς φυλακὴν ἀφοῦ πρότερον ***ἥρπασε τὴν ἀποσκευὴν αὐτοῦ, πολύτιμον οὖσαν, καὶ τοὺς αὐτῷ ἑπομένους ἠνδραποδίσατο*** [10].

[9]) αὐτόθι Α' 350.

[10]) Περὶ τῆς συλλήψεως τοῦ Ἀλεξίου ὑπὸ τοῦ Ὄλγκερτ οὐδὲν ἀναφέρουσιν αἱ ρωσσικαὶ χρονογραφίαι καίπερ καλῶς γνωρίζουσαι τὰ κατ' αὐτόν. Κατὰ τὸν κ. Χοδινίτσκην τὰ ἐν τῇ πατριαρχικῇ πράξει τοῦ 1380 ἀναφερόμενα εἶνε δυνατὸν νὰ θεωρηθῶσιν ὡς μεταγεστέρα ἐπινόησις, σκοποῦσα τὴν ἐπαύξησιν τῆς δόξης τοῦ Ἀλεξίου. Οἱ ρῶσσοι ἱστορικοὶ Golubinski, ἔνθ' ἀνωτέρω σελ. 192, καὶ Presnjakov A. E., Obrazovanie Vielikorusskago gosudarstva. Oczerki po istorii XII—XIV stol. Petrograd 1918, σ. 297-8, τὰ ἐν τῇ ὡς ἄνω πράξει θεωροῦσιν ὡς ἀληθῆ καὶ πραγματικά.

Ὁ ἀνταγωνισμὸς μεταξὺ Ρωμανοῦ καὶ Ἀλεξίου ἔληξε μόνον διὰ τοῦ θανάτου τοῦ πρώτου, ἐπισυμβάντος ἐν ἔτει 1361. Ταὐτοχρόνως ὅμως δὲν ἔληξε καὶ ὁ ἀγὼν τοῦ ἡγεμόνος Ὄλγκερτ πρὸς ἵδρυσιν μητροπόλεως ἀνεξαρτήτου ἐν τῇ χώρᾳ αὐτοῦ. Κατὰ τὸ δεύτερον ἥμισυ τοῦ 1370 ἔγραφεν οὗτος πρὸς τὸν Πατριάρχην περὶ τοῦ μητροπολίτου Ἀλεξίου τὰ ἑξῆς: ***οὔτε εἰς τοὺς πατέρας μας τοιοῦτοι μητροπολῖται οὐκ ἐγένοντο, ὡς οὗτος ὁ μητροπολίτης***, καὶ κατέληγε: «δός ἡμῖν ἄλλον μητροπολίτην εἰς τὸ Κίεβον, εἰς τὸ Σμολένισκον, εἰς τὸ Τυφέριν, εἰς τὴν Μικρὰν Ρωσσίαν, εἰς τὸ Νοβοσίλιν, εἰς τὸ χαμηλὸν Νοβογράδιν» [11]). Ὁ Πατριάρχης κατόπιν ἀκάρπων ἐνεργειῶν τὰς ὁποίας κατέβαλε πρὸς συμφιλίωσιν, ἀπέστειλεν εἰς Λιθουανίαν τὸν ἐκ τοῦ βουλγαρικοῦ γένους τῶν Τσαμπλιάκων καταγόμενον Κυπριανόν ***ἀμφοτέροις, ὡς δεῖ, τοῖς μέρεσιν διαιτήσοντα καί, ὡς τὸ δίκαιον ἀπαιτεῖ, εἰρηνεύσοντα αὐτοὺς μετ᾽ ἀλλήλων***. Ἀφικόμενος ὁ Κυπριανὸς εἰς Λιθουανίαν ἐπεθύμησεν ὁ ἴδιος νὰ γίνῃ μητροπολίτης Κιέβου, καὶ ὑποστηριζόμενος ὑπὸ τοῦ Ὄλγκερτ ἐπέτυχε τοῦτο ἐν ἔτει 1375 ὀνομασθεὶς μητροπολίτης Κιέβου καὶ Λιτβῶν, ἔμελλε δὲ, κατὰ τὴν ἀπόφασιν τοῦ Πατριάρχου, μετὰ τὸν θάνατον τοῦ μητροπολίτου Ἀλεξίου νὰ καταλάβῃ ὅλην τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἐξουσίαν ἐν Ρωσσίᾳ [12]).

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἀλεξίου ὁ Κυπριανὸς ἀφικνεῖται εἰς Μόσχαν καὶ προσπαθεῖ νὰ ἀναγνωρισθῇ, συνῳδὰ τῇ πατριαρχικῇ ἀποφάσει, μητροπολίτης πάσης Ρωσσίας.

Ὁ ἡγεμὼν ὅμως τῆς Μόσχας, προτιμῶν καὶ ἐπιδιώκων ὅπως ἐν Μόσχᾳ ἔχῃ ἴδιον μητροπολίτην ἐκ τοῦ ἐγχωρίου κλήρου, εἶχεν ὁρίσῃ ὡς διάδοχον τοῦ Ἀλεξίου, ζῶντος ἔτι αὐτοῦ, τὸν Μιχαήλ, τὸν ἐν τῇ ἱστορίᾳ γνωστὸν ὡς Μιτιάη, ἀρχιμανδρίτην τῆς Μονῆς τοῦ Σωτῆρος, ὅντινα καὶ ἀπέστειλε μετα τὸν θάνατον ἐκείνου εἰς ΚΠολιν πρὸς χειροτονίαν. Καὶ ὁ μὲν Μιτιάη ἀπέθανεν ἐπὶ τοῦ πλοίου, οἱ δὲ ἀκόλουθοι αὐτοῦ ἐκλέξαντες ἐκ μέσου αὐτῶν ἕτερον ἀρχιμανδρίτην τὸν Ποιμένα, καὶ τῇ βοηθείᾳ τοῦ σφραγιδοφύλακος πλαστογραφήσαντες ἔγγραφον ἐν᾽ ᾧ ἐλέγετο ὅτι τοῦτον ὁ ἡγεμὼν ἔπεμψε πρὸς χειροτονίαν εἰς μητροπολίτην Κιέβου καὶ πάσης Ρωσσίας, ἔπεισαν τὸν Πατριάρχην καὶ ἐπέτυχον τὴν χειροτονίαν κατὰ Ἰούνιον τοῦ 1380 [13]). Εἰς ΚΠολιν ταὐτοχρόνως τῷ Ποιμένι εἶχεν ἀφιχθῇ καὶ ὁ Κυπριανός. Κατὰ τὴν Πατριαρχικὴν ἀπόφασιν τοῦτον ἔδει «οὐ τοῦ Κιέβου μόνον ἐκβληθῆναι ἀλλὰ καὶ παντὸς μέρους τῆς Ρωσσίας ὡς μετὰ ἀπάτης ἐπειλημμένον τῆς τοιαύτης ἐκκλησίας καὶ ἀκα-

---

[11]) Acta Patr. C/ni, σ. 581.
[12]) Αὐτόθι Β′ σ. 120.
[13]) Αὐτόθι Β′. 12-18.

νονίστως χειροτονηθέντα ζῶντος ἔτι τοῦ γνησίου ταύτης μητροπολίτου ἐκείνου τοῦ 'Αλεξίου... Συγκαταβάσει δὲ ὅμως χρώμενοι ἐπειδὴ καὶ κρυφίως ἀπῆλθεν ἐκεῖνος καὶ οὐκ ἔστιν ὥστε παρὼν κατὰ τοὺς κανόνας τελείως καταδικασθῆναι, λέγομεν εἶναι αὐτὸν μητροπολίτην μόνης τῆς Μικρᾶς Ρωσσίας καὶ τῶν Λιτβῶν... εἰ δέ γε πρὸ αὐτοῦ (τοῦ Ποιμένος) ὁ μητροπολίτης Μικρᾶς Ρωσσίας καὶ Λιτβῶν, ὁ Κυπριανός, τὸ χρεὼν λειτουργήσειεν ἐπιλήψεται οὗτος (ὁ Ποιμὴν) καὶ τῆς Μικρᾶς Ρωσσίας καὶ τῶν Λιτβῶν» 14).

'Αλλ' ὁ διὰ δόλου τὸ τοῦ μητροπολίτου ἀξίωμα λαβὼν Ποιμὴν οὐκ ἔφθασε νὰ καταλάβῃ τὴν θέσιν αὐτοῦ. Πρὸ τῆς ἐπιστροφῆς αὐτοῦ εἰς Μόσχαν, ἥτις ἐγένετο κατὰ Δεκέμβριον τοῦ 1381, ἐπελθούσης μεταλλαγῆς ἐν ταῖς σχέσεσι τοῦ ἡγεμόνος Δημητρίου πρὸς τὸν Κυπριανόν, ὁ τελευταῖος οὗτος ἀφίκετο εἰς Μόσχαν, γενόμενος τιμητικώτατα δεκτός. Ὁ Κυπριανὸς μετέφερε τότε τὴν ἕδραν αὐτοῦ εἰς Μόσχαν ἀλλὰ δι' ὀλίγον μόνον διάστημα, διότι κατὰ τὴν ἐπιδρομὴν τοῦ Χάνου τῶν Ταττάρων, ὅστις κατέστρεψε καὶ τὴν πόλιν ταύτην, μετεφέρθη εἰς τὸ Κίεβον (1382).

Ὅτε λοιπὸν ἐν ἔτει 1386 ἐπῆλθεν ἡ ἕνωσις τῆς Λιθουανίας πρὸς τὴν Πολωνίαν, ἡ ἐν τῷ Πολωνο-Λιθουανικῷ Κράτει 'Ορθόδοξος 'Εκκλησία ἐτύγχανε καταμεμερισμένη εἰς δύο ἀνεξαρτήτους ἀπ' ἀλλήλων καὶ ἀπ' εὐθείας ἀπὸ τοῦ Πατριάρχου ΚΠόλεως ἐξηρτημένας μητροπόλεις : τὴν τῆς Μικρᾶς Ρωσσίας καὶ Λιτβῶν μὲ μητροπολίτην τὸν Κυπριανὸν καὶ τὴν τῆς Γαλικίας μὲ μητροπολίτην τὸν 'Αντώνιον. 'Εν Μόσχᾳ Μητροπολίτης ἔμεινεν ὁ Ποιμὴν (1382-1389), ὅστις κατόπιν πολλῶν ἀγώνων πρὸς ἑδραίωσιν τῆς θέσεως αὐτοῦ καθῃρέθη ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου, καθολικὸν μητροπολίτην πάσης Ρωσσίας ἀναγνωρίσαντος τὸν Κυπριανόν 15). Ὁ Κυπριανὸς ἦλθεν εἰς Μόσχαν κατὰ Μάϊον τοῦ 1389, ἡγεμονεύοντος τοῦ υἱοῦ τοῦ Δημητρίου Βασιλείου. Ὡς μητροπολίτης πάσης Ρωσσίας παρέμεινε μέχρι τοῦ 1406, ἐπιδιώκων τὴν ἐξυπηρέτησιν τοῦ τε βασιλέως τοῦ Πολωνο-Λιθουανικοῦ κράτους καὶ τῆς Μόσχας.

Ὅτε κατὰ τὸ 1380 εἰς τὸν μητροπολίτην Κυπριανὸν εἶχεν ἀφεθῇ ἡ μητρόπολις Ρωσσίας καὶ Λιτβῶν, ὑπ' αὐτὸν εἶχεν ὑπαχθῇ καὶ ἡ μητρόπολις Γαλικίας 19). Παρὰ τὰς ἀποπείρας ὅμως τοῦ Κυπριανοῦ πρὸς κατάργησιν αὐτῆς, ἐξηκολούθει αὕτη νὰ ὑπάρχῃ, καὶ ἔχομεν ἀπόφασιν τοῦ Πατριάρχου 'Αντωνίου ἀπὸ τοῦ ἔτους 1391, ὅπως, μετὰ τὸν θάνατον τοῦ 'Αντωνίου, τὴν διοίκησιν τῆς μητροπόλεως ταύτης ἐπιτροπικῶς ἀναλάβῃ

14) Acta Patr. C/ni, Β'. 12-18.
15) Αὐτόθι, Β' 116-129.
16) Αὐτόθι, Στ' , 13.17.

«ἕως ἂν ἀναφέρωσι τὰ περὶ τούτου εἰς τὸν παναγιώτατον ἡμῶν δεσπότην, τὸν οἰκουμενικὸν Πατριάρχην καὶ γίνεται ἀρχιερεὺς ἐκεῖ» ὁ ἐκ Μολδαυΐας καταγόμενος ἱερομόναχος Συμεών, «εἰ δὲ προαποθάνοι οὗτος ἵνα ἔχωσι ἄδειαν οἱ ἐκεῖ ἄρχοντες, ὁ βοϊβόδας ὁ Μπάλιτζας καὶ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ ὁ Νδράγος, ἐκλέγεσθαι ἕτερον εἰς δικαίῳ τῆς ἐκκλησίας καὶ κρατῇ ἐκεῖνος ταύτην, καθὼς ἔμελλε κατέχειν καὶ ὁ ἱερομόναχος Συμεών». 17) Ἀνεξάρτητον τὴν μητρόπολιν Γαλικίας διὰ λόγους πολιτικοὺς ἤθελε νὰ διατηρήσῃ καὶ ὁ Βασιλεὺς Γιαγκέλλο, ὅστις εἰς μητροπολίτην ταύτης προώριζε τὸν ἐπίσκοπον Λούτσκ Ἰωάννην. Πρὸ τῆς ἀφίξεως ὅμως τοῦ Ἰωάννου εἰς ΚΠολιν διὰ τὴν νενομισμένην εὐλογίαν καὶ χειροθεσίαν, εἶχε γράψῃ περὶ αὐτοῦ εἰς τὸν Πατριάρχην ὁ μητροπολίτης Κυπριανός, καταγγέλλων τὴν μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ ἐπισκόπου Βλαδιμήρου διαφοράν. Ὁ Πατριάρχης λοιπὸν μετὰ τὴν ἄφιξιν τοῦ Ἰωάννου οὐ μόνον δὲν διώρισεν αὐτὸν ἀλλὰ καὶ τὸν ἐκάλεσεν εἰς ἀπολογίαν, μὴ παρουσιασθέντα δὲ ἀφώρισε 18). Ὁ Ἰωάννης, ἐπιστρέψας εἰς Πολωνίαν, κατέλαβε τὴν μητρόπολιν τῆς Γαλικίας, ἀναγκάσας οὕτω τὸν Πατριάρχην νὰ γράψῃ πρὸς τὸν βασιλέα καὶ νὰ ζητήσῃ τὴν ἀπομάκρυνσιν αὐτοῦ. Τοῦ βασιλέως ὅμως ἐξακολουθοῦντος νὰ ἐπιμένῃ ὑπὲρ τοῦ Ἰωάννου, ὁ Πατριάρχης ἀπέστειλε πρὸς ἐξέτασιν τοῦ ζητήματος τὸν ἀρχιεπίσκοπον Βηθλεὲμ Μιχαήλ. Ὅτι ἡ ὑπόθεσις αὕτη δὲν ἔληξεν ἀμέσως μαρτυρεῖ ἔγγραφον τοῦ Ἰωάννου ἀπὸ Φεβρουαρίου τοῦ 1398, δι' οὗ οὗτος ὑπισχνεῖτο ἐν περιπτώσει ἀποκαταστάσεώς του εἰς τὸν Θρόνον τῆς Γαλικίας, τὸν ὁποῖον ἔλαβε παρὰ τοῦ βασιλέως Βλαδισλαύου Γιαγκέλλο, νὰ πληρώσῃ εἰς τὸν βασιλέα 200 χρυσᾶ νομίσματα καὶ νὰ δώσῃ 30 ἵππους 19). Δὲν εἶνε γνωστὸν ἂν ὁ Ἰωάννης κατέλαβε τὴν μητρόπολιν, ἐν πάσῃ ὅμως περιπτώσει κατὰ τὸ 1415 μέγα μέρος τῆς μητροπόλεως Γαλικίας εὑρίσκεται ὑπηγμένον ὑπὸ τὴν μητρόπολιν Κιέβου.

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Κυπριανοῦ ἐπηκολούθησε νέος διχασμὸς τῆς Μητροπόλεως. Ὁ ἡγεμὼν τῆς Μόσχας Βασίλειος Δημήτροβιτς ἀπετάθη πρὸς τὸν Πατριάρχην ζητῶν τὴν ἐκλογὴν νέου Μητροπολίτου. Ἐν ΚΠόλει ἐξελέγη ὡς τοιοῦτος ὁ ἕλλην Φώτιος. Ταὐτοχρόνως ἐκ μέρους τοῦ

---

17) Αὐτόθι. Β' 157. 158.

18) Ὁ Ἰωάννης εἰς τὴν κλῆσιν τοῦ Πατριάρχου ἀπήντησεν: «ἐμοὶ ἔδωκεν ὁ κράλης τὴν Γάλιτζαν, ὅς ἐστιν αὐθέντης τοῦ τόπου καὶ ἄρχων, καὶ ἔλειπέ μοι εὐλογία καὶ παρὰ τοῦ Πατριάρχου, καὶ ἐλθὼν ἔλαβον αὐτήν, καὶ πλείονος οὐκ ἔστι μοι χρεία· τί πάλιν θέλω εἰς τὴν σύνοδον; ἀπέρχομαι εἰς τὴν Γάλιτζαν εἰς τὴν ἐκκλησίαν μου» εὐλογίαν καλῶν καὶ προτροπὴν καὶ μετάθεσιν, ἥν πρῶτον ἐλθὼν ἁπλῶς ὡς χριστιανὸς ἔκυψεν ἔμπροσθεν τοῦ Πατριάρχου καὶ ἔλαβε. Acta Patr. c/ni Β' σ. 181.

19) Chodynicki, ἔνθ. ἀνωτ. σελ. 33.

Βίτολδ ὡς μητροπολίτης πρωτάθη ὁ ἐπίσκοπος Πόλοτσκ Θεοδόσιος πιθανῶς ἔλλην καὶ αὐτὸς τὴν καταγωγήν. Μητροπολίτης παρέμεινεν ὁ Φώτιος. Ἀλλ' ἡ πολλὴ αὐτοῦ ἀδιαφορία πρὸς τὰς τύχας τῶν ἐπισκοπῶν τῆς Λιθουανίας καὶ τῆς Μικρᾶς Ρωσσίας, ἡ ἐν Μόσχᾳ συγκέντρωσις ὑπ' αὐτοῦ παντὸς τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ πλούτου ἀφ' ἑνὸς καὶ ἡ ἄκρως μοσχαλίζουσα πολιτικὴ αὐτοῦ ἀφ' ἑτέρου ἠνάγκασαν τὸν Βίτολδ καὶ τοὺς ἐν τῇ χώρᾳ αὐτοῦ ἐπισκόπους ὅπως προβῶσιν εἰς τὴν ἐκλογὴν ἰδίου αὐτῶν μητροπολίτου καὶ ὡς τοιοῦτον ἐξέλεξαν τὸν ἀνεψιὸν τοῦ Κυπριανοῦ Γρηγόριον Τσάμπλιακ. Ὁ Βίτολδ διὰ τὴν χειροτονίαν τοῦ νέου μητροπολίτου ἠκολούθησε τὴν ὁδὸν τὴν ὁποίαν ἐβάδισε Καζιμῆρος ὁ Μέγας κατὰ τὴν ἀνασύστασιν τῆς μητροπόλεως Γαλικίας. Ἐστράφη καὶ αὐτὸς πρὸς τὴν ΚΠολιν· Ἀλλ' ὁ Πατριάρχης δὲν ἐδέχθη τὸν διχασμὸν τῆς μητροπόλεως καὶ ἠρνήθη νὰ χειροτονήσῃ τὸν Τσιάμπλιακ. Συνηθροίσθησαν τότε τῇ 15ῃ Νοεμβρίου τοῦ 1415 οἱ ὀρθόδοξοι ἐπίσκοποι ἐν Νοβογραδίῳ καὶ ἀνεκήρυξαν τὸν Γρηγόριον μητροπολίτην Κιέβου. Ἐν τῇ συνόδῳ ταύτῃ ἐτέθησαν αἱ βάσεις τῆς διοργανώσεως τῆς ἐν Λιθουανίᾳ Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας. Εἰς τὴν μητρόπολιν Λιθουανίας ἀνῆκον μία ἀρχιεπισκοπὴ (Πόλοτσκ) καὶ ἑπτὰ ἐπισκοπαί. Παρὰ πάντα ταῦτα ὁ διχασμὸς τῆς μητροπόλεως δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ διατηρηθῇ. Καὶ μετὰ τὴν σύνοδον τοῦ Νοβογραδίου συναντῶνται μητροπολῖται ἐξασκοῦντες τὴν ἐξουσίαν αὐτῶν καὶ ἐπὶ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Λιθουανίας. Ὁ Φώτιος π. χ. εὐθὺς μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Γρηγορίου Τσάμπλιακ (1420-1431) καὶ ὁ μετὰ τὸν τούτου διάδοχον Γεράσιμον ἐλθὼν Ἰσίδωρος (1436-1441) ἦσαν μητροπολῖται πάσης Ρωσσίας. Ἕνεκα τῶν ἑνωτικῶν φρονημάτων καὶ τῆς δράσεως τοῦ Ἰσιδώρου ἐν τῇ συνόδῳ τῆς Φλωρεντίας οἱ ἐν Μόσχᾳ ἀπεκήρυξαν αὐτὸν καὶ ἐξέλεξαν κατὰ τὸ 1448 μητροπολίτην ἄνευ τῆς ἐπικυρώσεως τοῦ Πατριάρχου, τὸν ἐπίσκοπον Ριαζὰν Ἰωνᾶν, ὅστις ἐπεξέτεινε κατὰ τὸ 1451 τὴν ἐξουσίαν αὐτοῦ καὶ ἐν Λιθουανίᾳ. Ὁ ὁριστικὸς διχασμὸς τῆς μητροπόλεως εἰς τὴν τῆς Μόσχας καὶ τὴν τῆς Λιθουανίας ἐγένετο κατὰ τὸ 1458, ὅτε καὶ αἱ ἀπαρτίζουσαι τὴν μητρόπολιν Γαλικίας ἐπισκοπαὶ ὑπετάγησαν ὑπὸ τὸν Κιέβου, φέροντα τὸν τίτλον Κιέβου, Γαλικίας καὶ πάσης Ρωσσίας. Ὡς τοιοῦτος ἐξελέγη ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου ΚΠόλεως ὁ ἡγούμενος τῆς ἐν ΚΠόλει Μονῆς τοῦ Ἁγίου Δημητρίου Γρηγόριος. Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης μέχρι τοῦ τέλους τοῦ ιϛ' αἰῶνος ἐν τοῖς ὁρίοις τοῦ κράτους τῶν Γιαγκέλλω ὑπῆρχεν ἰδιαιτέρα μητρόπολις.

ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ Κ. ΦΩΤΙΑΔΗΣ

(συνεχίζεται).

ΕΠΙΣΗΜΑ ΕΓΓΡΑΦΑ

Α΄ ΕΙΡΗΝΙΚΗ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΤΟΥ ΜΑΚΑΡΙΩΤΑΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΓΙΟΥΓΟΣΛΑΥΙΑΣ ΚΥΡΙΟΥ ΓΑΒΡΙΗΛ

Παναγιώτατε καὶ Μακαριώτατε ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ λίαν ἀγαπητὲ ἀδελφὲ καὶ συλλειτουργὲ τῆς ἡμῶν Μετριότητος κύριε Βενιαμίν, τὴν Ὑμετέραν Παναγιότητα ἐν ἀγάπῃ ἀδελφικῶς κατασπαζόμενοι, ὑπερήδιστα προσαγορεύομεν.

Ἀνεξερευνήτοις βουλαῖς τῆς Θείας Προνοίας ὁ Μακαριώτατος Προκαθήμενος τῆς Σερβικῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ δεύτερος αὐτῆς ἀπὸ τῆς ἐθνικῆς καὶ ἐκκλησιαστικῆς ἑνώσεως Πατριάρχης Κὺρ Βαρνάβας, ἀφοῦ καθωδήγησεν ἐπὶ ἑπτὰ ἔτη τὸ ποίμνιον τοῦ Χριστοῦ καὶ παρέσχε πολλὴν ὠφέλειαν τῇ Σερβικῇ Ὀρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ ἀπὸ ἀπόψεως ὀργανώσεως αὐτῆς, κατόπιν μακρᾶς καὶ ὀδυνηρᾶς νόσου, ἐν χαλεπωτάτοις καιροῖς διὰ τὴν Σερβικὴν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν καὶ ἐν μέσῳ ἀγῶνος ὑπὲρ τῶν συμφερόντων τῆς Ὀρθοδοξίας ἐν τῷ ἡμετέρῳ κράτει, παρέστη πρό τινων μηνῶν ἐνώπιον τοῦ Κυρίου, εἰλικρινῶς καὶ μεγάλως θρηνηθεὶς ὑφ᾽ ὅλου τοῦ ὀρθοδόξου λαοῦ.

Ἡ Σερβικὴ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία, κατόπιν ἐπιτυχοῦς διεξαγωγῆς τοῦ ὑπὲρ τῶν συμφερόντων τῆς Ὀρθοδοξίας ἀγῶνος, κατώρθωσε νὰ ὑποδείξῃ διάδοχον εἰς ἀνάληψιν τῶν ἀποστολικῶν καθηκόντων τοῦ ἐν μακαρίᾳ τῇ λήξει γενομένου Πατριάρχου καὶ ἐνεπιστεύθη τὸ ὑψηλὸν καὶ πλῆρες εὐθυνῶν πατριαρχικὸν ἀξίωμα τῇ ἡμῶν Μετριότητι.

Συνῳδὰ τῷ ἀρχαίῳ ἔθει τῶν ἀδελφῶν Ἐκκλησιῶν καὶ ἀποφάσει τῆς περὶ ἡμᾶς Ἁγίας Συνόδου τῶν Ἀρχιερέων, ἐν ἀγάπῃ ἀδελφικῇ γνωρίζοζομεν τῇ Ὑμετέρᾳ Παναγιότητι καὶ πᾶσι τοῖς ἀδελφοῖς Ἀρχιερεῦσιν, ὡς τοῦτο ἐποιησάμεθα ἤδη καὶ τηλεγραφικῶς καὶ ἔσχομεν τὴν ἀδελφικὴν ἀπάντησιν Αὐτῆς, ὅτι ἀνήλθομεν ἐλέῳ Θεοῦ, μεθ᾽ ὅλων τῶν σχετικῶν ἐπισήμων τελετῶν, τῇ 22ᾳ Μαρτίου τοῦ ἐνεστῶτος ἔτους εἰς τὸν θεοφρούρητον Θρόνον τῶν Σέρβων Πατριαρχῶν, ἀναλαβόντες πάντα τὰ κανονικὰ δικαιώματα καὶ καθήκοντα τοῦ Προκαθημένου τῆς Αὐτοκεφάλου Σερβικῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας.

Ὁμολογοῦντες τὴν αὐθεντικὴν πίστιν τῆς Ἁγίας ἡμῶν Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ φυλάττοντες ἄθικτον καὶ ἀκέραιον πᾶν ὅ,τι παρεδόθη ἡμῖν ἀναφορικῶς πρὸς τὴν δογματικὴν διδασκαλίαν καὶ τὴν κανονικὴν τάξιν,

δηλοῦμεν τοῦτο τῇ Ὑμετέρᾳ Παναγιότητι καὶ βεβαιοῦμεν διὰ τῆς ἀποφάσεως ἡμῶν περὶ ὅσον οἷόν τε στενωτέρας συνεργασίας μετὰ τῶν λοιπῶν ἀδελφῶν Ἐκκλησιῶν, ἐπ' ἐλπίδι ὅτι ἐν τοῖς χαλεποῖς τούτοις διὰ τὴν Ἁγίαν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν καιροῖς ἡ χάρις τοῦ Ἁγίου Πνεύματος θὰ ἐνισχύσῃ καὶ θὰ ἑδραιώσῃ τοὺς δεσμοὺς καὶ τὴν συνεργασίαν μεταξὺ πασῶν τῶν ἀδελφῶν Ἐκκλησιῶν εἰς δόξαν τοῦ Παναγίου Ὀνόματος τοῦ Θεοῦ καὶ σωτηρίαν τοῦ ἐμπεπιστευμένου ἡμῖν ποιμνίου.

Ἐπικαλούμενοι τὴν ἀδελφικὴν βοήθειαν καὶ τὰς εὐχὰς τῆς Ὑμετέρας Παναγιότητος καὶ τῆς πεπιστευμένης Αὐτῇ παρὰ Θεοῦ Ἐκκλησίας πρὸς ἐπιτυχῆ καὶ καρποφόρον ἡμῶν ἐν τῷ τοῦ Κυρίου ἀμπελῶνι δρᾶσιν, εὐχόμενοι δὲ καὶ ἡμεῖς ὑπὲρ ὑγείας καὶ μακροημερεύσεως τῆς Ὑμετέρας Παναγιότητος καὶ τῆς προόδου τῆς ἧς Αὕτη προκάθηται Ἁγιωτάτης Ἐκκλησίας, κατασπαζόμεθα Αὐτὴν ἐν Κυρίῳ καὶ διατελοῦμεν

Τῆς Ὑμετέρας Παναγιότητος ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ
ἀφωσιωμένος ἀδελφὸς καὶ συλλειτουργὸς

† ***Γαβριὴλ***

Ἀρχιεπίσκοπος Πεκίου, Μητροπολίτης Βελιγραδίου
καὶ Καρλοβιτσίου καὶ Πατριάρχης τῶν Σέρβων.

Ἐν Βελιγραδίῳ τῇ 9ῃ Ἀπριλίου 1938.

Β' ΑΠΑΝΤΗΣΙΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΙΡΗΝΙΚΗΝ ΕΠΙΣΤΟΛΗΝ ΤΗΣ ΑΥΤΟΥ ΜΑΚΑΡΙΟΤΗΤΟΣ

Μακαριώτατε καὶ Ἁγιώτατε Πατριάρχα Βελιγραδίου καὶ πάσης Γιουγκοσλαυΐας, ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ λίαν ἀγαπητὲ καὶ περιπόθητε ἀδελφὲ καὶ συλλειτουργὲ τῆς ἡμῶν Μετριότητος κύριε Γαβριήλ, τὴν Ὑμετέραν σεβασμίαν Μακαριότητα ἀδελφικῶς ἐν Κυρίῳ κατασπαζόμενοι, ὑπερήδιστα προσαγορεύομεν.

Ἄσμενοι ἐκομισάμεθα καὶ ἰδίᾳ τε καὶ ἐν συνεδρίᾳ τῆς περὶ ἡμᾶς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου ἀνέγνωμεν τὰ ἀπὸ θ' τοῦ παρελθόντος μηνὸς τίμια ἀδελφικὰ γράμματα, ἅπερ ἡ Ὑμετέρα σεβασμία Μακαριότης ἔπεμψεν ἀγγέλλουσα καὶ δι' αὐτῶν, κατὰ τὴν κρατοῦσαν σεπτὴν ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς Ἁγιωτάτῃ Ἐκκλησίᾳ τάξιν, τὴν ἐκλογὴν καὶ ἀνάρρησιν Αὐτῆς εἰς τὸν Ἁγιώτατον Πατριαρχικὸν Θρόνον τῆς Ἁγιωτάτης Ἐκκλησίας τῆς

Σερβίας, εἰς διαδοχὴν τοῦ μακαριστοῦ καὶ ἐν Κυρίῳ ἀναπαυσαμένου ἀοιδίμου Πατριάρχου αὐτῆς Βαρνάβα, τοῦ τετιμημένην διὰ τῆς πολυμεροῦς καὶ διακεκριμένης Αὐτοῦ δράσεως ἐν τῇ αὐτόθι τε ἀδελφῇ Ἐκκλησίᾳ, ἐν ἡμῖν τε καὶ ἐν ἁπάσῃ τῇ Ὀρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ καταλιπόντος τὴν μνήμην.

Χαίροντες σπεύδομεν ἀποδοῦναι καὶ διὰ τῆς παρούσης ἐπιστολῆς ἡμῶν τὸν τῆς κοινωνίας καὶ τῆς ἀγάπης ἀδελφικὸν ἀσπασμόν, ὁλοψύχως Αὐτῇ συγχαίροντες καὶ πᾶσαν παρὰ Κυρίου εὐλογίαν, ἐνίσχυσιν καὶ εὐόδωσιν ἐν τῇ ἐπ' αἰσίοις ἀρξαμένῃ Πρωθιεραρχικῇ ἐν τῇ Ἁγιωτάτῃ ἀδελφῇ Ἐκκλησίᾳ δράσει Αὐτῆς εὐχόμενοι.

Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς ὁ εὐδοκήσας ἵνα τὸ ἅγιον καὶ τετιμημένον ἐν τῇ Ἁγιωτάτῃ Ἐκκλησίᾳ τῆς Σερβίας ἔργον τοῦ ἐκλιπόντος ἀοιδίμου προκατόχου Αὐτῆς συνεχίσῃ ἡ Ὑμετέρα σεβασμία Μακαριότης, πίστει καὶ συνέσει καὶ ἀρετῇ ἐκπρέψασα ἄχρι τοῦδε ἐν τῷ σταδίῳ τῆς ἱερᾶς ἐκκλησιαστικῆς διακονίας καὶ ἀσκήσεως καὶ ἐπὶ βαθυστοχάστῳ πάντοτε σκέψει ἐν τοῖς ἐπὶ μέρους τε καὶ τοῖς γενικοῖς ἐκκλησιαστικοῖς ζητήμασι καὶ ἐμπείρῳ συμβολῇ ἐν τῇ διευθετήσει καὶ κατευοδώσει αὐτῶν διακριθεῖσα. Προχέοιντο δαψιλῶς καὶ ἐπὶ τὰ ἔργα καὶ τοὺς κόπους Αὐτῆς ἡ εὐλογία καὶ ἡ χάρις τοῦ Οὐρανίου τῆς Ἐκκλησίας Δομήτορος, ἐπ' ἀγαθῷ τῆς κατ' Αὐτὴν Ἁγιωτάτης Ἐκκλησίας καὶ τοῦ εὐσεβοῦς πληρώματος αὐτῆς.

Ταῦτα μετὰ πόθου τῇ Ὑμετέρᾳ περισπουδάστῳ Μακαριότητι ἐπευχόμενοι καὶ ἔκδηλον ποιούμενοι τὴν χαρὰν ἡμῶν τε καὶ τῶν περὶ ἡμᾶς ἀγαπητῶν ἐν Χριστῷ ἀδελφῶν ἐφ' οἷς κατὰ τὴν εὔσημον ταύτην ἔναρξιν τῆς τακτικῆς ἀδελφικῆς κοινωνίας ὡμολόγησεν ὑπὲρ τῆς ἁγίας ἡμῶν πίστεως καὶ ηὔξατο ὑπὲρ τῆς κρατύνσεως τῶν μεταξὺ τῶν ἀδελφῶν Ἐκκλησιῶν δεσμῶν τῆς ἀγάπης καὶ τῆς συμπράξεως, διαβεβαιούμεθα ὅτι οὐδέποτε ἐπιλείψομεν συμπράττοντες καὶ συνεργαζόμενοι ἀδελφικῶς τῇ Ὑμετέρᾳ φίλῃ Μακαριότητι ἐν παντί, ὅπου ἂν ἀνάγκη τῆς ἀδελφικῆς ἡμῶν συμπράξεως παραστῇ.

Κατασπαζόμενοι δὲ Αὐτὴν καὶ αὖθις ἐν Κυρίῳ διατελοῦμεν μετ' ἀγάπης

,αϡλη', Μαΐου ιθ'.

Τῆς Ὑμετέρας σεβασμίας Μακαριότητος
ἀγαπητὸς ἐν Χριστῷ ἀδελφὸς

† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως ***Βενιαμίν.***

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ

ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗ

Ἡ Α. Θ. Παναγιότης, ἐκφράζουσα τὴν συμπάθειαν Αὐτῆς ἐπὶ τῇ συνεπείᾳ σεισμικῶν δονήσεων καταστροφῇ χωρίων τινῶν τῆς περιοχῆς Κίρσεχιρ, ἀπέστειλε τῷ Ἐξοχωτάτῳ Πρωθυπουργῷ κ. Τζελὰλ Μπαγιὰρ καὶ τῷ Ἐξοχωτάτῳ Ὑπουργῷ τῶν Ἐσωτερικῶν κ. Σουκρῆ Καγιᾷ, τὰ κατωτέρω καταχωριζόμενα τηλεγραφήματα. Ὁ Ἐξοχώτατος Πρωθυπουργὸς ηὐχαρίστησε τῇ Α. Θ. Παναγιότητι διὰ τοῦ ὁμοίως κατωτέρω καταχωριζομένου ἀπαντητικοῦ γράμματος Αὐτοῦ.

Πρὸς τὸν Πρωθυπουργὸν Δζελὰλ Μπαγιάρ,

Εἰς Ἄγκυραν.

Ἐκφράζω τὴν βαθεῖάν μου λύπην ἐπὶ τῇ μεγάλῃ καὶ θλιβερωτάτῃ συμφορᾷ, ἥτις συνέβη ἐν τῇ περιοχῇ τοῦ Κίρσεχιρ καὶ προὐκάλεσε τὸν θάνατον πολλῶν ἀθῴων καί παρακαλῶ ὅπως δεχθῆτε τὰ ἐπὶ τούτῳ βαθύτατά μου συλλυπητήρια.

22/4/938.

Ὁ Ρωμαῖος Πατριάρχης

Βενιαμίν.

***

Πρὸς τὸν Ὑπουργὸν τῶν Ἐσωτερικῶν Σουκρῆ Καγιᾶν,

Εἰς Ἄγκυραν.

Ἐκφράζω τὴν βαθεῖάν μου θλῖψιν ἐπὶ τῷ σεισμῷ, τῷ ἐπισυμβάντι ἐν τῇ Μέσῃ Ἀνατολῇ καὶ προκαλέσαντι τὸν θάνατον πολλῶν ἀθῴων συμπολιτῶν, καὶ τὰ ἐπὶ τούτῳ βαθύτατά μου συλλυπητήρια.

22/4/938.

Ὁ Ρωμαῖος Πατριάρχης Σταμποὺλ

Βενιαμίν.

***

Ἄγκυρα 4/5/938.

Πρὸς τὸν Ρωμαῖον Πατριάρχην Κύριον Βενιαμίν,

Ἰσταμπούλ.

Μετὰ τὴν ἐκ τοῦ ταξιδίου ἐπιστροφὴν ἔλαβον τὸ τηλεγράφημα ὑμῶν, ὅπερ διεβιβάσατε ἐξ ἀφορμῆς τοῦ ἐν Κίρσεχιρ καὶ ἐν τῇ περιοχῇ αὐτοῦ ἐπισυμβάντος σεισμοῦ.

Εὐχαριστῶ ἐπὶ τῷ ἐπιδειχθέντι μεγάλῳ ἐνδιαφέροντι.

Τζελάλ Μπαγιάρ.

— Τῇ Δευτέρᾳ τῆς 9ης τοῦ μηνὸς μετέβη κατ' ἐντολὴν τῆς Α. Θ. Παναγιότητος εἰς τὴν ἐνταῦθα Κεντρικὴν Ἕδραν τῆς Ἐρυθρᾶς Ἡμισελήνου καὶ παρέδωκε λίρας Τουρκίας 250, ἐπικουρίαν ψηφισθεῖσαν συνοδικῶς ἀπὸ μέρους τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ὑπὲρ τῶν σεισμοπαθῶν ὁ πανοσιολογ. Μ. Πρωτοσύγκελλος κ. Ἀδαμάντιος μετὰ τοῦ διευθυντοῦ τοῦ Τουρκικοῦ Γραφείου κ. Εὐθ. Μαυρίδου.

Πατριαρχικαὶ χοροστασίαι.

Ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἐχοροστάτησε τὴν μὲν Κυριακὴν τοῦ Θωμᾶ (1) καὶ ἐπὶ τῇ μνήμῃ τῶν ἁγίων Ἰσαποστόλων Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης (21) ἐν τῷ πανσέπτῳ Πατριαρχικῷ Ναῷ, τὰς δὲ

ἄλλας Κυριακάς: τῶν Μυροφόρων (8), τοῦ Παραλύτου (15), τῆς Σαμαρείτιδος (22), τοῦ Τυφλοῦ (29) κατὰ σειρὰν ἐν τοῖς ἱεροῖς ναοῖς: Εὐαγγελιστρίας Βαφεοχωρίου, ἁγίου Γεωργίου Ἐδιρνέκαπου, Ἁγίων Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης Ὑψωμαθείων, καὶ Ἁγίων Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης Σταυροδρομίου. Κατὰ τὰς ὡς ἄνω Πατριαρχικὰς χοροστασίας τὸν θεῖον λόγον ἐκήρυξαν κατὰ σειρὰν οἱ πανοσιολογιώτατοι: Μ. Ἀρχιμανδρίτης Καλλίνικος, Ὑπογραμματεὺς Μελίτων, Μ. Ἐκκλησιάρχης Ἰσίδωρος καὶ Τριτεύων Μελέτιος.

— Κατὰ τὰς σημειωθείσας Κυριακὰς τῶν ἐν τῇ Ἀρχιεπισκοπῇ χοροστασιῶν τῆς Α. Θ. Παναγιότητος, ἐν τῷ πανσέπτῳ Πατριαρχικῷ Ναῷ ἐχοροστάτησε, κατὰ τὴν τάξιν, ὁ πανοσιολ. Μ. Πρωτοσύγκελλος.

Πατριαρχικὴ Ἀντιπροσωπεία.

Εἰς τὴν ἐπὶ τῇ ἐθνικῇ ἑορτῇ τῶν Ρουμάνων (10 μ.) γενομένην ἐν τῷ ἐν Πέραν ἱερῷ ναῷ τῆς ἁγίας Τριάδος, προεξάρχοντος τοῦ σεβ. Μητροπολίτου Σάρδεων καὶ Πισιδίας κ. Γερμανοῦ, δοξολογίαν, καὶ τὴν ἐπακολουθήσασαν ἐν τῷ Προξενικῷ μεγάρῳ δεξίωσιν ἐκ μέρους τῆς Α. Θ. Παναγιότητος παρέστη, διαβιβάζων ἅμα τὰ συγχαρητήρια Αὐτῆς, ὁ πανοσιολογ. Μ. Πρωτοσύγκελλος κ. Ἀδαμάντιος μετὰ τοῦ Ἄρχοντος Μ. Διερμηνέως κ. Σπ. Κωνσταντινίδου.

Πατριαρχικαὶ ἐπισκέψεις.

— Τῇ 1ῃ τοῦ μηνὸς ἡ Α. Θ. Παναγιότης διαπεραιωθεῖσα δι' ἀτμακάτου εἰς Πρίγκηπον ἐπεσκέφθη τὸν αὐθημερὸν ἑορτάσαντα τὰ ὀνομαστήρια αὐτοῦ σεβ. Μητροπολίτην Πριγκηποννήσων κ. Θωμᾶν, χαιρετίσασα ἅμα τὴν Α. Σεβασμιότητα ἐπὶ τῷ ἁγίῳ Πάσχα.

— Ἐπιστρέφουσα ἐκ Πριγκήπου ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἀντεπεσκέφθη ἐπὶ τῷ ἁγίῳ Πάσχα τὸν σεβ. Μητροπολίτην Χαλκηδόνος κ. Μάξιμον.

— Τῇ 12ῃ τοῦ μηνὸς ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἐπεσκέφθη τὸν ἑορτάσαντα τὴν ἑορτὴν τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ σεβ. Μητροπολίτην Σάρδεων καὶ Πισιδίας κ. Γερμανόν.

Ὀνομαστήρια

— Τοῖς κατὰ τὸν παρόντα μῆνα ἀγαγοῦσιν ὁμοίως τὴν ἐπέτειον τοῦ ὀνόματος αὐτῶν σεβ. Μητροπολίταις: Θυατείρων κ. Γερμανῷ, Σερρῶν κ. Κωνσταντίνῳ, Ἐδέσσης κ. Κωνσταντίῳ, Εἰρηνουπόλεως κ. Κωνσταντίνῳ, Αἴνου κ. Γερμανῷ καὶ πρώην Λαγκαδᾶ κ. Γερμανῷ ἡ Α. Θ. Παναγιότης συνεχάρη διὰ γραμμάτων.

— Πρὸς τὸν ἐντιμολογιώτατον Ἄρχοντα Μ. Ρήτορα τῆς Μ. τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας κ. Βλαδίμηρον Μιρμίρογλου ἡ Α. Παναγιότης τὰς συγχαρητηρίους Αὐτῆς εὐχὰς διεβίβασε διὰ τοῦ πανοσιολ. Μ. Πρωτοσυγκέλλου.

Ἐκκλησιαστικαὶ ποιναί.

—Ἐπεβλήθη, διὰ λόγους πειθαρχικούς, ἑβδομαδιαία ἐκκλησιαστικὴ ἀργία τῷ ἐκ τῶν ἐφημερίων τῆς Κοινότητος Ταταούλων ἱερεῖ Γερμανῷ Ἀνδρεάδῃ.

— Ὡσαύτως ἐπεβλήθη ἀργία τῷ ἐκ τῶν ἐφημερίων τῆς αὐτῆς Κοινότητος ἱερεῖ Γερασίμῳ Κολόμβῳ.

Ἀφίξεις.

Τῇ 5ῃ τοῦ μηνὸς ἀφίκετο ἐνταῦθα ὁ πανοσιολ. ἀρχιμ. κ. Ἀθηναγόρας Καβάδας, Πρωτοσύγκελλος τῆς ἁγιωτάτης Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀμερικῆς. Ἡ Α. Πανοσιολογιότης γενομένη δεκτὴ παρὰ τῇ Α. Θ. Παναγιότητι, ὑπέβαλεν Αὐτῇ τὰ βαθύτατα αὐτῆς σέβη. Ἀνεχώρησεν ἐντεῦθεν κατευθυνομένη εἰς Ἀμερικὴν τῇ 6ῃ τοῦ μηνός.

Ἐπισκέψεις.

Παρὰ τῇ Α. Θ. Παναγιότητι ἐγένοντο δεκτοί:

— Τῇ 4ῃ Μαΐου ὁ ἐνταῦθα Γενικὸς

Πρόξενος τῆς Ρουμανίας κ. Ν. Λουκασίεβιτς, συνοδεύων τὸν ἐξάδελφον αὐτοῦ κ. Εὐγένιον Λουκασίεβιτς, Σύμβουλον Πρεσβείας, ἀπεσπασμένον παρὰ τῷ Ὑπουργείῳ τῶν Ἐξωτερ. τῆς Ρουμανίας·

— Τῇ 6ῃ, ὁ ἐνταῦθα Γενικὸς Πρόξενος τῆς Ἀλβανίας κ. Ἀσὰφ Τζαζούλη ἐπὶ ὑποβολῇ τῶν εὐχαριστιῶν τῆς Α. Μεγαλειότητος τοῦ Βασιλέως τῆς Ἀλβανίας διὰ τὰ ἐπὶ τοῖς γάμοις τῆς Α. Μεγαλειότητος συγχαρητήρια τῆς Α. Θ. Παναγιότητος.

— Τῇ 23ῃ ὁ ἐνταῦθα Γενικὸς Πρόξενος τῆς Ἑλλάδος κ. Λ. Γάφος, εὐχαριστήσας τὴν Α. Θ. Παναγιότητα διὰ τὸ ἐπὶ τῇ ἀσθενείᾳ αὐτοῦ ἐπιδειχθὲν σεπτὸν Πατριαρχικὸν ἐνδιαφέρον καὶ ἀποχαιρετῶν ἐπὶ τῇ μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἐπ' ἀδείᾳ ἀναχωρήσει αὐτοῦ ἐκ Κ/πόλεως.

— Τῇ 30ῇ ὁ νέος ἐνταῦθα Ναυτικὸς Ἀκόλουθος τῆς Ἑλλάδος κ. Ἰωαννίδης ὁμοῦ μετὰ τοῦ ἐνταῦθα Ὑποπροξένου κ. Γ. Χριστοδούλου.

ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ

Συνοδικαὶ συνεδρίαι.

Ἐπὶ τῇ ἐνάρξει, τῇ 3ῃ τοῦ μηνός, τῶν μετὰ τὰς ἁγίας ἑορτὰς τοῦ Πάσχα συνεδριῶν τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἐν προσφωνήσει ηὐχήθη τοῖς ἁγίοις Συνοδικοῖς τὰ εἰκότα, ἀντιφωνήσαντος καταλλήλως ἐκ μέρους τῶν Α. Α. Σεβασμιοτήτων τοῦ Α΄ τῇ τάξει σεβ. Μητροπολίτου Χαλκηδόνος κ. Μαξίμου.

Ἱερὰ Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀμερικῆς.

Συνεπείᾳ σχετικῆς αἰτήσεως τοῦ σεβ. Ἀρχιεπισκόπου Βορείου καὶ Νοτίου Ἀμερικῆς κ. Ἀθηναγόρου ἐνεκρίθη ἡ ἐκλογὴ καὶ δευτέρου βοηθοῦ Ἐπισκόπου διὰ τὰς ἀνάγκας τῆς Ἁγιωτάτης Ἀρχιεπισκοπῆς ὑπὸ τὸν τίτλον τῆς ποτὲ ὑπαρξάσης Ἐπισκοπῆς Βοστώνης. Γενομένων ἐπὶ τούτῳ τῇ 31ῃ τοῦ μηνὸς κανονικῶν ψήφων ἐν τῷ πανσέπτῳ Πατριαρχικῷ Ναῷ ἐξελέγη ὡς τοιοῦτος ὁ ὑπὸ τοῦ σεβ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀμερικῆς ὑποδειχθεὶς Πρωτοσύγκελλος τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀμερικῆς πανοσιολ. ἀρχιμ. κ. Ἀθηναγόρας Καβάδας.

Ἡ ὡς ἄνω ἐκλογὴ ἀνηγγέλθη τηλεγραφικῶς τῷ σεβ Ἀρχιεπισκόπῳ Ἀμερικῆς, παρασχεθείσης ἅμα τῇ Α. Σεβασμιότητι τῆς ἀδείας τῆς Ἐκκλησίας πρὸς διενέργησιν τῶν τῆς χειροτονίας τοῦ ἐκλεγέντος.

Ἱ. Μ/λις Ρίγας καὶ πάσης Λατβίας.

Τοῦ σεβ. Μητροπολίτου Ρίγας καὶ πάσης Λατβίας κ. Αὐγουστίνου ἀνενεχθέντος διὰ γράμματος αὐτοῦ πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ αἰτησαμένου ὅπως διὰ τὰς ποιμαντορικὰς ἀνάγκας τῆς ἐκεῖ Ἐκκλησίας ἐκλεγῇ αὐτῷ καὶ δεύτερος βοηθὸς Ἐπίσκοπος, συνῳδὰ τῷ Ἱδρυτικῷ Τόμῳ τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Λατβίας, ἐνεκρίθη συνοδικῶς τὸ ὡς ἄνω αἴτημα τῆς Α. Σεβασμιότητος. Γενομένων δὲ ἐπὶ τούτῳ κανονικῶν ψήφων ἐν τῷ πανσέπτω Πατριαρχικῷ Ναῷ ἐξελέγη ὡς τοιοῦτος ὑπὸ τὸν τίτλον Ἐπισκόπου Ζερζίκα ὁ πρωθιερεὺς κ. Ἀδὰμ Βίτολδ.

Ἡ ὡς ἄνω γενομένη ἐκλογὴ ἀνηγγέλθη τηλεγραφικῶς τῷ σεβ. Μητροπολίτῃ Ρίγας καὶ πάσης Λατβίας κ. Αὐγουστίνῳ διὰ τὰ περαιτέρω.

Κανονικαὶ ἄδειαι.

— Τυχόντες τῆς κανονικῆς ἀδείας τῆς Ἐκκλησίας ἀνεχώρησαν εἰς Ἑλλάδα δι' ἰδίας αὐτῶν ὑποθέσεις οἱ σεβ. Μητροπολῖται Εἰρηνουπόλεως κ. Κωνσταντῖνος καὶ Αἴνου κ. Γερμανός, προπεμφθέντες ἐκ μέρους τῆς Α. Θ. Παναγιότητος ὑπὸ τοῦ πανοσιολ. Μ. Ἀρχιδιακόνου κ. Γρηγορίου.

— Ὡσαύτως παρεσχέθη ἡ κανονικὴ ἄδεια τῆς Ἐκκλησίας τῷ σεβ. Μητροπολίτῃ Τραπεζοῦντος κ. Χρυσάνθῳ πρὸς μετάβασιν χάριν θεραπείας εἴς τινα τῶν λουτροπόλεων τῆς Ἑλλάδος.

Ἡ ἐν Θεσσαλονίκῃ Ἱερὰ Μονὴ τῶν Βλατάδων

— Ἐπιστρέφων ἐνταῦθα ἐξ Ἀθηνῶν, μέσον Θεσσαλονίκης, ὁ Ἐξοχώτατος Πρωθυπουργὸς τῆς Χώρας ἡμῶν κ. Τζελάλ Μπαγιάρ, ἐπεσκέφθη μετὰ τοῦ Ἐξοχωτάτου Ὑπουργοῦ τῶν Ἐξωτερικῶν κ. Ρουστῆ Ἀρὰς τὴν ἱερὰν καὶ σεβασμίαν Πατριαρχικὴν Μονὴν τῶν Βλατάδων, γενόμενος δεκτὸς μετὰ πάσης τῆς προσηκούσης τιμῆς ὑπὸ τοῦ ἡγουμένου τῆς Μονῆς, εὐχηθέντος Αὐτῷ τὴν ἀπὸ τοῦ ἁγίου θεοῦ ἐνίσχυσιν καὶ τὸν φωτισμόν ἐν τῇ εὐοδώσει τοῦ ὑψηλοῦ ἔργου Αὐτοῦ.

— Κατὰ τὸν παρόντα μῆνα τὴν διαληφθεῖσαν ἱερὰν Πατριαρχικὴν Μονὴν ἐπεσκέφθησαν ὡσαύτως γενόμενοι τιμητικῶς δεκτοί ἡ Α. Μεγαλειότης ὁ Βασιλεὺς τῶν Ἑλλήνων Γεώργιος ὁ Β′ καὶ οἱ Ἐξοχώτατοι ὑπουργοὶ τῶν Θρησκευμάτων καὶ Παιδείας, τῆς Γεωργίας καὶ τῆς Πρωτευούσης.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΡΟΥΜΑΝΙΑΣ

Τῇ 19ῃ τοῦ μηνὸς ἀνεχώρησε κατευθυνόμενος εἰς Βαρσοβίαν πρὸς ἀνταπόδοσιν τῆς εἰς Ρουμανίαν ἐπισκέψεως τοῦ Μακαριωτάτου Μητροπολίτου Βαρσοβίας κ. Διονυσίου ὁ Μακαριώτατος Πατριάρχης Ρουμανίας κ. Μύρων, συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ σεβ. Μητροπολίτου Βουκοβίνης κ. Βησσαρίωνος, τοῦ πολωνομαθοῦς διευθυντοῦ τοῦ Πατριαρχικοῦ Γραφείου κ. Velicu Dudu, καὶ ἄλλων προσώπων.

Κατὰ τὴν ἐκ Βουκουρεστίου ἀναχώρησιν τῆς Α. Μακαριότητος ὁ ἐκεῖ χρέη Ἀποκρισαρίου ἐκπληρῶν Πρωτοπρεσβύτερος κ. Κωνσταντῖνος Μωραϊτάκης, μεταβὰς ἐπὶ τούτῳ εἰς τὸν σιδηροδρομικὸν σταθμόν, διεβίβασεν Αὐτῷ ἐκ μέρους τῆς Α. Θ. Παναγιότητος τὰ δέοντα. Η Α. Μακαριότης εὐχαριστήσασα ἀνέθετο τῷ αἰδεσιμολ. Πρωτοπρεσβυτέρῳ ὅπως διαβιβάσῃ τῇ Α. Θ. Παναγιότητι τοὺς ἀδελφικοὺς Αὐτῆς ἀσπασμούς.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΑΛΒΑΝΙΑΣ

— Τῇ 9ῃ τοῦ μηνὸς ἦγε τὰ ὀνομαστήρια Αὐτοῦ ὁ Σεβασμιώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Τυράννων καὶ πάσης Ἀλβανίας κ. Χριστόφορος. Ἡ Α. Θ. Παναγιότης συνεχάρη τῇ Α Σεβασμιότητι διὰ γράμματος. Ὁ Σεβασμιώτατος Ἀρχιεπίσκοπος ἀπήντησεν εὐχαριστῶν.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ὑπὸ τὸν τίτλον ***Σειρὰ Βυζαντινῶν μελετῶν. Ἡ Ζωοδόχος Πηγή***, ὑπὸ Μ. Ι. Σ. Ν. μετὰ πολλῆς φιλοκαλλίας, ἐπὶ ἐκλεκτοῦ χάρτου, μετὰ λαμπρῶν εἰκόνων καὶ ἀκριβοῦς τοπογραφικοῦ χάρτου τοῦ Βυζαντίου ἐξεδόθη ἐσχάτως (1937) ἐν Σταμπούλ περισπούδαστον σύγγραμμα εἰς 8ον καὶ ἐκ σελίδων 250, περιγράφον ἐν ἐκτάσει καὶ ἐν πάσῃ λεπτομερείᾳ τὴν ἱστορίαν τῆς ἱερᾶς Μονῆς τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς, ἀρχομένην ἀπὸ τῆς διὰ θαύματος ἀνακαλύψεως τοῦ Ἱεροῦ Ἁγιάσματος καὶ τῆς ἱδρύσεως τοῦ πρώτου ναοῦ αὐτῆς ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Λέοντος Α′ τοῦ Μακέλλη (457-474) , καὶ διήκουσαν μέχρι τῶν ἡμερῶν ἡμῶν. Εἰς ἑκατοντάδας ἀνέρχονται τὰ ἀναφερόμενα συγγράμματα, ἀρχαῖά τε καὶ νεώτερα, ἡμετέρων καὶ ξένων, ἐξ ὧν ὁ βαθὺς ἐρευνητὴς καὶ Βυζαντινολόγος συγγραφεὺς ἠρύσθη τὴν ὕλην καὶ κατήρτισε τὸ λαμπρὸν τοῦτο ἱστορικὸν ἔργον, οὗτινος ἡ ἀξία ἀποβαίνει ἔτι μεγαλειτέρα διότι ἀναγράφονται ἐν αὐτῷ καὶ πᾶσαι αἱ περιπέτειαι τῆς μεγάλης ταύτης Πόλεως, αἵτινες σχετίζονται καὶ ἀναποσπάστως συνδέονται μετὰ

τῆς ἱστορίας τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς, καὶ ἐπιχέεται οὕτω φῶς εἰς πλεῖστα σκοτεινὰ σημεῖα τῆς Βυζαντινῆς ἱστορίας.

Ἡ Ζωοδόχος Πηγή, ἢ ὁ ναὸς τῆς Θεοτόκου ἐν τῇ Πηγῇ, ἢ ὁ ναὸς τῆς Πηγῆς, ἢ ὅπως ἄλλως καλοῦσιν αὐτὸν οἱ Βυζαντινοὶ συγγραφεῖς καὶ χρονογράφοι εἶδε μὲν δόξας καὶ τιμὰς καὶ μεγαλεῖα καὶ πανηγύρεις καὶ πομπὰς αὐτοκρατορικάς. Διότι βασιλεῖς καὶ πατριάρχαι καὶ ἡγεμόνες καὶ ἀρχιερεῖς, καὶ ἀναρίθμητα πλήθη εὐλαβῶν χριστιανῶν ἐκ πάσης τῆς οἰκουμένης προσελθόντες ἔκλιναν τὸ γόνυ καὶ προσεκύνησαν τὴν ἐν αὐτῇ θαυματουργὸν εἰκόνα τῆς ἁγίας Θεοτόκου Μαρίας. Ἀλλ' ἔξω τῶν χερσαίων τειχῶν κειμένη, ἐδοκίμασε καὶ πολλὰς περιπετείας, ἐξ ἐπιδρομῶν κατὰ τῆς Πόλεως, ἐκ σεισμῶν καὶ ἐκ πολιορκιῶν. Καὶ ἐντεῦθεν ὁ συγγραφεύς κ. Μ.Ι.Σ.Ν. λαμβάνων ἀφορμήν, ἀφηγεῖται τὰς ποικίλας κατὰ τῆς Πόλεως ἐπιδρομάς· ἀναφέρει ἀπὸ τοῦ 478 μέχρι τοῦ 558 ἐπισυμβάντας ἐννέα μεγάλους σεισμούς, οἵτινες συνετάραξαν καὶ συνεκλόνησαν τὸ ἔδαφος αὐτῆς ἐπενεγκόντες ἀνυπολογίστους ζημίας καὶ καταστροφάς, κρημνίσαντες πρὸς τοῖς ἄλλοις ἐπανειλημμένως καὶ τὸν ναὸν τῆς Μονῆς τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς. Ἀπαριθμεῖ τὰς εἴκοσι καὶ τρεῖς πολιορκίας τῆς Πόλεως καὶ τὰς τέσσαρας ἁλώσεις αὐτῆς, ὧν καταστρεπτικωτέρα ὑπῆρξεν ἡ ὑπὸ τῶν Σταυροφόρων γενομένη τῷ 1204, διότι οὗτοι διέπραξαν ἀνήκουστα, ἀνοσιουργήματα, ληστεύσαντες καὶ ἀποκομίσαντες πάντας τοὺς θησαυροὺς καὶ τὰ ἀνεκτίμητα κειμήλια αὐτῆς. Τὸν ἐπανειλημμένως καταστραφέντα ναὸν τῆς Πηγῆς ἀνήγειραν μεγαλοπρεπέστερον οἱ εὐσεβεῖς αὐτοκράτορες Ἰουστινιανὸς ὁ Μέγας καὶ Βασίλειος ὁ Μακεδών, οἵτινες ἔκτισαν καὶ πολλοὺς ἄλλους ναούς, οὓς ὁ συγγραφεὺς ἀπαριθμεῖ καὶ προσδιορίζει τὸν τόπον ἑνὸς ἑκάστου αὐτῶν. Τελευταίως ὁ ναὸς τῆς Μονῆς τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς κατηδαφίσθη ὑπὸ τῶν Γενητσάρων τῷ 1821, καὶ ἀνῳκοδομήθη ἐκ θεμελίων τῷ 1833, ὑπὸ τοῦ ἀοιδίμου Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Κωνσταντίου τοῦ Α' τοῦ ἀπὸ Σιναίου. Ὁ ναὸς τῆς Πηγῆς ἐπὶ τῶν χρόνων τῶν Βυζαντινῶν καὶ βραδύτερον ἦτο Μονή, ἧς δύο ἡγούμενοι φαίνονται ὑπογράφοντες εἰς Συνοδικὰς πράξεις. Εἰς μεταγενεστέρους χρόνους ἐχρησίμευεν ὡς τόπος περιορισμοῦ τῶν ἁμαρτανόντων κληρικῶν. Πέριξ δὲ αὐτοῦ ὑπῆρχον καὶ ἄλλαι Μοναὶ καὶ βασιλικὰ παλάτια. Ἔχει δὲ τὴν πεποίθησιν ὁ συγγραφεὺς ὅτι, ἐὰν διενεργηθῶσιν ἀνασκαφαί, εἰς τὰ μέρη ἐκεῖνα, θὰ ἀνευρεθῶσι μεγάλης ἀξίας ἀρχαιολογικὰ μνημεῖα. Παρατίθησι δὲ καὶ διάφορα ἐπιγραφήματα, ἐπιγραφὰς καὶ θαυμασίους ὕμνους εἰς τὴν Ζωοδόχον Πηγήν, ποιηθέντας καὶ ὑπὸ ἄλλων μέν, μάλιστα δὲ ὑπὸ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ καὶ ἐθνικοῦ ποιητοῦ Νικηφόρου Καλλίστου τοῦ Ξανθοπούλου, ὅστις ἀκμάσας κατὰ τὸν ιδ´ αἰῶνα ἐθεωρεῖτο ὡς ἡ μόνη πηγὴ διὰ τὴν ἱστορίαν τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς. Ἀλλ' ὁ κ. Μ. Ι. Σ. Ν. ἀπαριθμῶν τὰ ἐν αὐτῇ γενόμενα 48 θαύματα, ἀποδεικνύει ὅτι, ὅσα γράφει καὶ ἀφηγεῖται ὁ Ξανθόπουλος περὶ τοῦ ναοῦ τῆς Πηγῆς καὶ τῶν θαυμάτων, ἀντιγράφει ἐξ ἀρχαιοτέρου κώδικος, γραφέντος δύο αἰῶνας πρὸ τοῦ Ξανθοπούλου καὶ ἀποκειμένου σήμερον ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τοῦ Βατικανοῦ.

Τὸ βιβλίον τοῦ Μ. Ι. Σ. Ν διαπνέει ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους ἄκρα εὐλάβεια καὶ βαθὺς σεβασμὸς πρὸς τὴν ἀείζωον τῆς Παρθένου Πηγήν, πρὸς τὴν ὁποίαν ἐν τῷ ἐπιλόγῳ στρεφόμενος ἐκχέει τὰ εὐλαβέστερα αἰσθήματα τῆς ἀφοσιώσεως καὶ τοῦ θαυμασμοῦ αὐτοῦ. Κοσμεῖται δὲ τὸ βιβλίον καὶ ὑπὸ τεσσάρων καλλιτεχνικῶν εἰκόνων, δύο τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς, ὧν ἡ μία ἰχνογραφικὸν ἔργον τοῦ κ. Εἰρηνάρχου Κόβα, ἔχουσα πρὸς ἀνατολὰς καὶ τὰ χερσαῖα τείχη μετὰ τῶν πύργων, καὶ ἡ ἑτέρα ἀντίγραφον ἀρχαίας βυζαντινῆς εἰκόνος κειμένη ἐν τῷ ἡμικυκλίῳ ἀναγλύφου ἀψῖδος, φερούσης ἑκατέρωθεν ἐντὸς κύκλων ἐν συμπλέγματι τὸ ὄνομα Ἑλένη Δραγούμη, πρὸς τὴν ὁποίαν ὁ συγγραφεὺς ἀφιεροῖ τὸ βιβλίον, καὶ ἑτέραν ἐν τῷ τέλει εἰκόνα τῆς Θεοτόκου ἐν στάσει προσευχῆς, καὶ κατακλείει τὸ βιβλίον, δι' ἑνὸς τοπογραφικοῦ καὶ ἀρχαιολογικοῦ χάρτου τοῦ Βυζαντίου Κωνσταντινουπόλεως. διαστάσεων 0,28 X 0.265, ὃν ἐχάραξεν ὁ ἴδιος, ἐκδοὺς τοῦτον καὶ ἰδιαιτέρως εἰς μέγα. Ἐν τῷ χάρτῃ τούτῳ ἐπακριβῶς καθορίζεται ἡ θέσις πάντων τῶν ἱστορουμένων μνημείων τῆς μεγάλης ταύτης Πόλεως.

† Ὁ Ἐπίσκοπος Λεύκης Παγκράτιος